

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Kristýna Monczková

Problematika klasifikace ozbrojených konfliktů v současném
mezinárodním právu

Diplomová práce

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Problematika klasifikace ozbrojených konfliktů v současném mezinárodním právu vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 118 428 znaků včetně mezer.

V Petrovicích u Karviné dne 22. 2. 2023

Kristýna Monczková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Martin Faix, Ph.D., MJI za odborné vedení mé diplomové práce, za její cenné rady a připomínky. Velké poděkování patří také mé rodině a přátelům za podporu při studiu.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
1. Úvod	7
2. Pojem ozbrojený konflikt	9
2. 1. Ozbrojený konflikt a válka	9
2. 2. Definice ozbrojeného konfliktu	10
3. Mezinárodní ozbrojený konflikt	12
3. 1. Mezinárodní konflikt	12
3. 2. Okupace	13
3. 3. Boj za národní osvobození	15
3. 3. 1. Rozpad státu či odtržení části jeho území	17
4. Vnitrostátní ozbrojený konflikt	19
4.1. Definice vnitrostátního ozbrojeného konfliktu	20
4.1.1. Intenzita vnitrostátního ozbrojeného konfliktu	21
4.1.2. Dlouhodobost vnitrostátního ozbrojeného konfliktu	22
4.1.3. Organizovanost vnitrostátního ozbrojeného konfliktu	23
4.2. Práh aplikovatelnosti vnitrostátního ozbrojeného konfliktu	23
4.2.1. Společný článek 3 Ženevských úmluv	24
4.2.2. Dodatkový protokol II.	24
4.2.3. Římský statut Mezinárodního trestního soudu	25
4.3. Klasifikace vnitrostátních ozbrojených konfliktů	25
5. Problematické klasifikace některých ozbrojených konfliktů	26
5.1. Kontrola území bez vojenské přítomnosti na území	26
5.2. Zmezinárodněly ozbrojený konflikt	28
5.2.1. Uznání povstalecké skupiny za bojující stranu a uzavírání zvláštních dohod	30
5.2.2. Zahraniční intervence ve vnitrostátním ozbrojeném konfliktu – zásah jednoho nebo více třetích států na podporu jedné ze stran vnitrostátního ozbrojeného konfliktu	31
5.2.3. Zahraniční intervence ve vnitrostátním ozbrojeném konfliktu – zásah mnohonárodnostních sil pod velením OSN nebo se souhlasem OSN	35
5.2.4. Zmezinárodněly konflikt jako konflikt smíšený	37
5.2.5. Dopady kvalifikace zmezinárodnělého ozbrojeného konfliktu	40
5. 3. Zvnitrostátněly ozbrojený konflikt	41
5.4. Vnitrostátní ozbrojený konflikt probíhající na území několika států	42
5.4.1. „Vyvezené“ vnitrostátní ozbrojené konflikty	42
5.4.2. Přeshraniční vnitrostátní ozbrojené konflikty	42
5.5. Mezinárodní terorismus a ozbrojený konflikt	44

6. Závěr.....	46
Seznam použité literatury a internetových zdrojů.....	48
Shrnutí	58
Summary.....	59
Klíčová slova.....	60
Keywords	60

Seznam použitých zkratk

MHP

Mezinárodní humanitární právo

ICTY

International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia – Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii

MVČK

Mezinárodní výbor Červeného kříže

OSN

Organizace spojených národů

MSD

Mezinárodní soudní dvůr

ICTR

International Criminal Tribunal for Rwanda – Mezinárodní trestní tribunál pro Rwandu.

MHP

Mezinárodní humanitární právo

MOK

Mezinárodní ozbrojený konflikt

VOK

Vnitrostátní ozbrojený konflikt

ŽÚ

Ženevské úmluvy/Ženevská úmluva (pokud je v textu specifikován konkrétní článek)

Protokol I.

Dodatkový protokol I. k Ženevským úmluvám

Protokol II.

Dodatkový protokol II. k Ženevským úmluvám

1. Úvod

Právo nastoluje řád ve všech oblastech lidského života, nevyjímaje z toho chaos války a dalších masových projevů násilí. Právo toto upravující se nazývá mezinárodní humanitární právo (dále jen „MHP“), jinak také právo ozbrojených konfliktů. Tento název má z určitého důvodu. Ozbrojený konflikt, jeho definice, jeho existence či neexistence, a dokonce jeho klasifikace jsou pojmově spjaté s aplikací MHP. Ačkoliv tento právní pojem stanoví věcnou působnost MHP, na jeho určení dodnes nepanuje shoda.

Abychom určili, zda MHP použijeme či nikoliv, musíme zjistit, zda je faktická situace ozbrojeným konfliktem. A pokud ano, tak jaká je jeho klasifikace, neboť ta určí jaká pravidla se budou aplikovat. V právní teorii, a to především té české, je tato otázka často podceňována. Většina českých učebnic mezinárodního práva či publikací týkajících se MHP se této klasifikaci věnují pouze stručně. Nejpodstatnější je však samotné pojetí. Většina literatury celkovou klasifikaci omezuje na mezinárodní ozbrojený konflikt (dále jen „MOK“) a vnitrostátní ozbrojený konflikt (dále jen „VOK“). Pokud se někde objevuje i pojem smíšený ozbrojený konflikt, jeho definice je nejasná a stejně se použije zmíněná dichotomie k jeho objasnění, tj. přikloníme se při kvalifikaci k VOK či MOK, anebo se smíšený konflikt pomyslně rozdělí na vztahy mezi jednotlivými stranami a současně se použijí obě kvalifikace. Přičemž ani právní úprava jinou klasifikaci nereflektuje.

Nicméně je tento černobílý přístup dostatečný k tomu, aby odrážel současný stav v politickém dění? Není zapotřebí stanovit, alespoň v právní teorii, i jiné druhy ozbrojeného konfliktu? A je nutné, aby i veřejnoprávní odvětví jako MHP procházelo reformami a zůstalo tak aktuálním?

Cílem mé diplomové práce *Problematika klasifikace ozbrojených konfliktů v současném mezinárodním právu* je především upozornit na nedostatky tohoto zjednodušeného rozdělení na MOK a VOK. Tyto dvě kategorie mají sice stanoveny pojmové znaky, ale jejich hranice aplikace jsou nejasné a překrývající se. Mnoho moderních konfliktů nezapadá ani do jedné z těchto kategorií a jejich prosté zařazení do smíšených konfliktů bez definice je nedostatečné.

Téma této práce je klíčové pro odvětví MHP, neboť klasifikace je nesmírně důležitá vzhledem k rozdílným právním režimům aplikujícím se u jednotlivých konfliktů. Zatímco MOK upravuje celá řada právních předpisů – všechny Haagské úmluvy a čtyři Ženevské úmluvy (dále jen „ŽÚ“) a jejich Dodatkový protokol I. (dále jen „Protokol I.“)¹, VOK jsou omezeny pouze společným článkem 3 ŽÚ a článkem 4 Haagské úmluvy z roku 1954, a dále na Dodatkový protokol II. k ŽÚ (dále

¹ ONDŘEJ, Jan, ŠTURMA, Pavel, BÍLKOVÁ, Veronika, JÍLEK, Dalibor a kol. *Mezinárodní humanitární právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 536 s., 41 s.

jen „Protokol II.“), u situací, které mají vyšší intenzitu než vnitřní nepokoje a napětí.² Ačkoliv je dnes tento rozdíl právních režimů často stírán prostřednictvím smluv upravujících chování účastníků ve všech typech konfliktů, jako *Úmluva o biologických zbraních (1972)*, a dále prostřednictvím mezinárodního zvykového práva³ a analogií mezinárodního trestního práva a lidských práv⁴, je důležité, že rozdíly mezi nimi stále přetrvávají. Nejvíce se to projevuje ve statusu účastníků, kontrolních a sankčních mechanismů a také státní a individuální trestní odpovědnosti.⁵

Strukturálně se tato práce dělí na jednotlivé kapitoly, přičemž každá z nich pokrývá různé typy ozbrojených konfliktů, které můžeme nalézt v literatuře a dopodrobna je rozebírá. Stěžejní metodou této práce je metoda deskriptivní, neboť v této práci především poskytuji přehled ozbrojených konfliktů. Tato práce se zaměřuje na teoretické zmapování poměrně nepřehledné problematiky ozbrojených konfliktů, přičemž poskytuje i ilustrační příklady z praxe.

Jak již bylo řečeno, velká většina české literatury týkající se MHP se do hloubky nezabývá tímto tématem. Ačkoliv jsem našla i pár výjimek, které v této práci zmiňuji, většina pojednává pouze velmi povrchně o tomto problému, anebo se omezuje pouze na klasické dvojí dělení. Proto v mé práci vycházím především ze zahraniční literatury, která je v této oblasti aktuálnější, ačkoliv ani zde nepanuje naprostá shoda. Dále zde okrajově pracuji s některými základními právními prameny MHP jako jsou Ženevské a Haagské úmluvy a také s judikaturou mezinárodních soudů.

Účelem této práce není poskytnout detailní posouzení ohromného množství debat nad zmíněnými spornými druhy konfliktů, ale poskytnout celkové shrnutí novodobého pohledu na tuto právní problematiku. Tato práce má podpořit debatu o modernizaci klasického pojetí ozbrojených konfliktů jurisprudencí a také rozšířit povědomí o této problematice především mezi studenty mezinárodního práva v českém prostředí.

² DE MULINEN, Frédéric. *Příručka práva ozbrojeného konfliktu pro ozbrojené síly*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha spolu s Českým červeným křížem, 2017, 230 s., 22 s.

³ DAPO, Akande. Classification of Armed Conflicts: Relevant Legal Concepts. In: WILMSHURST, Elizabeth (ed), *International Law and the Classification of Conflicts, chapter 3*. Oxford: Oxford University Press, 2012, 568 s. Legal Studies Research Paper [online databáze], 2012, č. 50 [cit. 1. února 2022]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2132573>, 6 s.

⁴ SIVAKUMARAN, Sandesh. Re-envisaging the International Law of Internal Armed Conflict. *European Journal of International Law* [online], 2011, roč. 22, č. 1, s. 219–264 [cit. 1. února 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/ejil/chq083>, 236 s.

⁵ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK. *Mezinárodní humanitární právo...*, 41 s.

2. Pojem ozbrojený konflikt

Ozbrojený konflikt je považován za základní pojem MHP a v naší literatuře jeho definice vždy předchází jeho klasifikaci. Naproti tomu zahraniční literatura se často distancuje od stanovení jednoho zastřešujícího pojmu pro všechny typy ozbrojených konfliktů a namísto toho se spíše věnuje jednotlivým kategoriím, jako např. MVČK⁶. Objevuje se dokonce názor, že ozbrojený konflikt není právní pojem, ale pouze legislativní zkratka pro oba typy konfliktů, neboť jsou tak kategoricky odlišné, že jejich definování v jednom souhrnném pojmu není možné. Pro aplikaci MHP proto musíme rovnou zjišťovat, zda existuje MOK či VOK.⁷ Tato myšlenka je dle mého názoru problematická, a to v případech, kdy není jasné do které z těchto kategorií konflikt zařadit. Opět zde tak narážíme na nedostatečnost této dichotomie.

Jak již bylo zmíněno v úvodu, ozbrojený konflikt určuje věcnou působnost norem MHP.⁸ Nicméně přes tuto důležitost jeho přesná definice nikdy nebyla stanovena žádnou mezinárodní smlouvou, ačkoliv některé s tímto pojmem pracují.⁹ V této kapitole si předvedeme některé základní definice ozbrojeného konfliktu, které nám pomohou k pochopení jeho klasifikace a které jsou dle mého názoru esenciální pro tuto problematiku. Zda lze použít ozbrojený konflikt jako souhrnný právní pojem v MHP je potom už otázkou výkladů jednotlivých autorů.

2. 1. Ozbrojený konflikt a válka

Pojem ozbrojený konflikt nebyl používán od počátku existence MHP. Namísto toho se tradičně používal pojem *válka*, a to až do 40. let 20. století. V souvislosti s tímto pojmem se vyvíjeli dva právní režimy, které se navzájem vylučovaly – právo války a právo míru.¹⁰ Termín *válka* byl chápán formalisticky a vykládán restriktivně. Týkal se pouze mezistátních střetů, které dosahovaly vyšší intenzity. Největším problémem ale byl požadavek řádného vyhlášení války. Ten byl upraven v Haagské *Úmluvě o počátku nepřátelství* z roku 1907¹¹ a představoval kodifikaci již existujícího obyčejového pravidla.¹² Tento požadavek způsobil, že existence konfliktu a použití válečného práva bylo zcela závislé na subjektivní vůli státu – tzv. *animus belligerendi*. Státy, tak často popírali existenci

⁶ Mezinárodní výbor Červeného kříže. *How is the Term "Armed Conflict" Defined in International Humanitarian Law?* – 2008 opinion paper [online]. Dostupné z: <https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/opinion-paper-armed-conflict.pdf>, 1-3 a 5 s.

⁷ MILANOVIC, Marko, HADZI-VIDANOVIC, Vidan. *A Taxonomy of Armed Conflict*. In: WHITE, Nigel, HENDERSON, Christian (eds.). *Research handbook on international conflict and security law*. Edward Elgar Publishing, 2012, s. 1-52. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1988915>, 12-15 s.

⁸ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK. *Mezinárodní humanitární právo...*, 41 s.

⁹ DITRICHOVÁ, Petra, JUKL, Marek. *Základní prameny mezinárodního humanitárního práva*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, 2017, 271 s., 22 s., čl. 2.

¹⁰ MILANOVIC, HADZI-VIDANOVIC. *A Taxonomy of Armed Conflict...*, 4 s.

¹¹ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK. *Mezinárodní humanitární právo...*, 38-39 s.

¹² DAVID, Vladislav, SLADKÝ, Pavel, ZBOŘIL, František a kol. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2008, 427 s., 377 s.

války, ačkoliv bylo objektivně zřejmé, že probíhá.¹³ Častým příkladem v literatuře je válka o Mandžusko mezi Čínou a Japonskem v 30. a 40. letech 20. století.¹⁴

Mimo válku byla před zavedením termínu *ozbrojený konflikt* reflektována také existence pojmů *občanské války* a *použití ozbrojené síly, aniž by se jednalo o válku*. Občanská válka byla považována pouze za vnitřní záležitost a dokud nebyli povstalci uznáni vládou nebo třetími státy za válčící stranu, MHP se neaplikovalo. U druhého pojmu se válečné právo také neaplikovalo, jednalo se především o ozbrojené represálie v rámci vynucení mezinárodní odpovědnosti.¹⁵ Z toho vyplývá, že klasické dvojí dělení je založeno na historickém vývoji, kdy MOK byly jediné uznávané, zatímco VOK byly považovány jako zásah do svrchovanosti státu.

Pojem *ozbrojený konflikt* je tedy širším pojmem než *válka*. Jednalo se tedy nejen o změnu termínu, ale i o změnu aplikace MHP, resp. jejího rozšíření. Ozbrojený konflikt v sobě zahrnuje i jiná než mezistátní střetnutí, nevyžaduje vysokou intenzitu bojů a především nepředpokládá formální vyhlášení. To znamená, že užití MHP nyní závisí na objektivních skutečnostech, nikoliv na subjektivním názoru stran.¹⁶

V dnešním MHP se termín *válka* v právním smyslu používá pouze zřídka. Válka, ve smyslu užití síly, byla považována v tradičním mezinárodním právu za projev svrchovanosti státu. Nicméně dnes je agresivní válka postavena Chartou OSN mimo zákon (s určitými výjimkami).¹⁷ A proto je dnes pojem *válka* silně negativně zabarven a omezuje se pouze na politickou metaforu, která se používá výhradně k boji proti společenským jevům, nikoliv proti společnostem samotným. Příkladem užití války v takovém kontextu může být *válka s terorismem*.¹⁸

2. 2. Definice ozbrojeného konfliktu

Ozbrojený konflikt, nemá žádnou definici v právních pramenech, což může být značně problematické, když vezmeme v potaz, že na tomto pojmu stojí celá aplikace MHP. Proto se mnozí autoři pokoušeli tuto definici sestavit. Zde si pro ilustraci ukážeme jen některé z nich. Mezinárodní institut Stockholm International Peace Research Institute předložil tuto definici: „... *dlouhotrvající boj mezi vojenskými silami dvou nebo více vlád nebo jedné vlády a alespoň jedné organizované ozbrojené skupiny, při kterém v souvislosti s bitvou zemřelo nejméně 1000 lidí po dobu trvání konfliktu.*“¹⁹ Akademici z Uppsalské

¹³ MILANOVIC, HADZI-VIDANOVIC. *A Taxonomy of Armed Conflict...*, 3-4 s.

¹⁴ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK. *Mezinárodní humanitární právo...*, 38-39 s.

¹⁵ FUCHS, Jiří. *Mezinárodní humanitární právo*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informací a služeb, 2007, 230 s., 27 s.

¹⁶ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK. *Mezinárodní humanitární právo...*, 39 s.

¹⁷ DAVID, SLADKÝ, ZBOŘIL. *Mezinárodní právo veřejné ...*, 374 s.

¹⁸ MÉGRET Frédéric. ‘War’? Legal Semantics and the Move to Violence. *European Journal of International Law* [online], 2002, roč. 13, č. 2, s. 361-399 [cit. 29. ledna 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/ejil/13.2.361>, 363-364 s.

¹⁹ SOLLENBERG, Margareta, WALLENSTEEN, Peter. Major armed conflicts. In: Stockholm International Peace Research Institute. *SIPRI Yearbook 1997: Armaments, Disarmament and International Security*. New York: Oxford University

univerzity ve své definici ozbrojeného konfliktu snížili číslo mrtvých na 25, přičemž reflektovali jak mezistátní, tak vnitřní užití síly. Nižší hranice obětí, tak měla zajistit větší flexibilitu ve stále se vyvíjejícím prostředí.²⁰

Nejnámější definici, a také nejvíce přijímanou, poskytl ICTY ve věci *Tadić* (1995): „...ozbrojený konflikt existuje, kdykoli dojde k použití ozbrojené síly mezi státy nebo k vleklému ozbrojenému násilí mezi vládními orgány a organizovanými ozbrojenými skupinami nebo mezi takovými skupinami v rámci státu.“²¹ ICTY neposkytl dokonalou definici, neboť tato se ve své podstatě skládá ze dvou typů ozbrojeného konfliktu, MOK a VOK, a nedává nám obecné vymezení souhrnného pojmu.

Proto se i po případu *Tadić* objevují nové pokusy o vymezení, ačkoliv nemají velkou podporu v právní teorii. Například je zde novější definice Výboru mezinárodní asociace pro použití síly, podle které musí mít všechny ozbrojené konflikty dvě podmínky – existenci organizovaných ozbrojených skupin a boje určité intenzity. Intenzita však nebyla definována.²²

Všezahrnující a přesnou definici ozbrojeného konfliktu asi nikdy nebude možné stanovit, protože situace, v nichž probíhá násilí jsou příliš rozmanité a stále se mění, než aby bylo možné je nějak generalizovat. Aplikace MHP tak vyžaduje individuální posouzení v konkrétních případech.

To ale neznamená, že snahy o definice jsou zbytečné. Naopak nám poskytují návod, jak postupovat při posuzování jednotlivých případů, poukazují na nutnost pokrýt co nejvíce situací, i přes zdrženlivost států, a stanoví strany konfliktu, intenzitu bojů i vymezení území. A přesto, že je stále větší snaha o přiblížení právních režimů konfliktů, jejich rozdílnost je právě ta nejpodstatnější. Nelze tvrdit, že klasifikace konfliktů je nadbytečná. Neboť je to právě klasifikace, která nám pomáhá doplňovat nedostatečnost definice *ozbrojený konflikt*. Rozlišování ozbrojených konfliktů je proto nezbytné pro celé MHP a jeho aplikaci.

Press, 1997, s. 17-22. Dostupné z: <https://www.sipri.org/sites/default/files/SIPRI%20Yearbook%201997.pdf>, 17 s. (překlad vlastní).

²⁰ GLEDITSCH, Nils Petter a kol. Armed Conflict 1946–2001: A New Dataset. *Journal of Peace Research* [online], 2002, roč. 39, č. 5, s. 615–637 [cit. 30. ledna 2022]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/home/jpr>, 617 s.

²¹ Rozhodnutí odvolacího senátu ICTY o návrhu na obranu k předběžnému odvolání o příslušnosti ze dne 2. 10. 1995, *Prosecution v. Duško Tadić*, č. IT-94-1-AR72, odst. 70 (překlad vlastní).

²² O'CONNELL, Mary Ellen. Defining Armed Conflict. *Journal of Conflict Security Law*, roč. 13, č. 3, s. 393-400. Notre Dame Legal Studies Paper č. 09-09 [cit. 30. ledna 2022]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1392211>, 5 s.

3. Mezinárodní ozbrojený konflikt

Prvním a nejstarším typem je MOK. Tradičně představovaný použitím síly výhradně mezi státy, rovnocennými subjekty mezinárodního práva, popřípadě jejich koalicemi. MOK tedy nedefinuje místo bojů, ale identita aktérů.²³ Tento typ se prolíná historií přes starověk až po 2. světovou válku. Naproti tomu v moderních dějinách je tento konflikt stále méně častý.

MOK prošel, stejně jako jiné konflikty, určitou reformou reflektující změny jak v politickém dění, tak ve formách vedení války. Dnes tak rozlišujeme tři podkategorie MOK – mezistátní konflikt, okupace a boje za národní osvobození.

3. 1. Mezistátní konflikt

Pro stanovení definice mezistátního konfliktu je nejvhodnější použít společný článek 2, který stanoví následující: „...*všechny případy vyhlášené války nebo jakéhokoliv jiného ozbrojeného konfliktu vzniklého mezi dvěma nebo více Vysokými smluvními stranami, i když válečný stav není uznáván jednou z nich.*“²⁴ V předchozí kapitole jsme si ukázali rozdíl mezi válkou a ozbrojeným konfliktem. Proto můžeme ze společného článku vyvodit závěr, že mezistátní konflikt je použití ozbrojených sil mezi státy, jak u oficiálního vyhlášení, tak u faktické situace, i když některý ze států konflikt popírá.

Ačkoliv je toto vymezení jasné mohou nám při klasifikaci nastat určité problémy. První z nich je otázka, zda se tato definice vztahuje na státy, které nejsou smluvními stranami ŽÚ. Na první pohled, se zdá odpověď na tuto otázku zcela jasná. Stát, který není smluvní stranou, nemá ani povinnosti plynoucí ze smlouvy. Ale v případě MHP takto uvažovat nelze, neboť ŽÚ jsou kodifikací obecně uznávaných pravidel, kterými jsou vázány všechny státy, a to bez ohledu na faktické přistoupení ke smlouvám. Proto se bude jednat o mezistátní konflikt i u nesmluvních států a akceptace je podstatná jen u některých konkrétních pravidel v úmluvách.²⁵

Druhou otázkou je zda se jedná o mezistátní konflikt, pokud více států, nebo dokonce všechny, popírají jeho existenci. Účelem ŽÚ je úcta k lidské osobě.²⁶ Je proto klíčové, aby aplikace dopadala na co nejvíce případů. Pomocí teleologického výkladu, tak nemůžeme dojít k jinému závěru, než že je lhostejno, zda existenci konfliktu popírá jeden, dva nebo všechny státy. Stejně tak, dohoda mezi těmito státy, nemůže vyloučit použití těchto úmluv.²⁷

²³ MILANOVIC, HADZI-VIDANOVIC. *A Taxonomy of Armed Conflict...*, 17 s.

²⁴ DITRICHOVÁ, JUKL. *Základní prameny...*, 22 s., čl. 2.

²⁵ PICTET, Jean (ed.). *Commentary on The Geneva Conventions of 12 August 1949, Vol. IV: Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War*. Komentář. Ženeva: ICRC, 1958, 660 s. Dostupné z: https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/GC_1949-IV.pdf, 18-20 s.

²⁶ PICTET. *Commentary on The Geneva Conventions, Vol. IV...*, 18 s.

²⁷ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK. *Mezinárodní humanitární právo...*, 43 s.

Třetí otázkou je, zda nastane ozbrojený konflikt i za situace, kdy si státy sice válku formálně vyhlásí, ale fakticky nebojují. I zde ozbrojený konflikt nastane, neboť jak jsme si výše řekli, společný článek 2 se vztahuje jak na faktické situace, tak na formální vyhlášení²⁸ (prostřednictvím diplomacie s důvody zahájení či ultimátem).²⁹ Nicméně v praxi se tento způsob využíval jen zřídka a dnes již vůbec.

Poslední otázkou je, jaké intenzity musí násilí dosáhnout, aby se jednalo o mezistátní konflikt. Na to nám odpovídá komentář ke společnému článku 2: „*Nezáleží na tom, jak dlouho konflikt trvá, kolik masakrů probíhá nebo jak početné jsou zúčastněné síly; stačí, aby ozbrojené síly jedné mocnosti měly zajaté protivníky spadající do působnosti článku 4. I když nedošlo ke žádnému boji...*“³⁰ Z jazykového výkladu vyplývá, že aplikace společného článku 2 má velmi nízkou hranici³¹ a mezistátní konflikt tak může vzniknout i drobným incidentem, jako třeba při přestřelce vojáků na hranicích. Ačkoliv se toto může zdát přehnané, není možné použití jiného výkladu, neboť při takových incidentech by nastalo právní vakuum a nebylo by jasné jaké právní předpisy na danou situaci použít. A to, že státy nepovažují situaci za ozbrojený konflikt je bezvýznamné.³² Z těchto důvodů se domnívám, že označení drobných incidentů za MOK je nezbytné a zcela v souladu s cíli MHP.

3. 2. Okupace

Okupace byla postavena na roveň ozbrojeného konfliktu druhou částí společného článku 2 takto: „*Úmluva se bude rovněž vztahovati na všechny případy částečné nebo úplné okupace celého území některé Vysoké smluvní strany, i když se tato okupace neseťká s řádným vojenským odporem.*“³³ Toto ustanovení nám, ale nedává definici okupace. Nicméně právní teorie a mezinárodní judikatura nám stanoví dvě podmínky, které musí být naplněny, aby se jednalo o okupaci.

Zprvce musí okupant vykonávat tzv. *účinnou kontrolu* nad cizím územím.³⁴ Tato podmínka nám vyplývá z Haagské úmluvy z roku 1907, která stanoví, že okupované území je takové, které je skutečně podřízeno pravomoci nepřátelské armády. Taková pravomoc musí být zřízena a

²⁸ DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 12 s.

²⁹ BAJGAR, Jiří a kol. *Haagské úmluvy v systému mezinárodního humanitárního práva. Díl. 2.* 1. vydání. Praha: Správa sociálního řízení FMO, 1993, 259 s. Úmluva o počátku nepřátelství, čl. 1 a 2, 10 s.

³⁰ PICTET, Jean (ed.). *Commentary on The Geneva Conventions of 12 August 1949, Vol. III: Geneva Convention Relative to the Treatment of Prisoners of War.* Komentář. Ženeva: ICRC, 1960, 764 s. Dostupné z: https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/GC_1949-III.pdf, 23 s. (překlad vlastní).

³¹ MILANOVIC, HADZI-VIDANOVIC. *A Taxonomy of Armed Conflict...*, 16 s.

³² LUBELL, Noam. What Does IHL Regulate and is the Current Armed Conflict Classification Adequate? *Proceedings of the Bruges Colloquium: Scope of Application of International Humanitarian Law* [online databáze], 2012, č. 44, s. 17-24 [cit. 6. února 2022]. Dostupné z: <https://www.coe-icrc.eu/en/previous-editions>, 19-20 s.

³³ DITRICHOVÁ, JUKL. *Základní prameny...*, 23 s., čl. 2.

³⁴ FERRARO Tristan. Determining the beginning and end of an occupation under international humanitarian law. *International Review of the Red Cross* [online], 2012, roč. 94, č. 885, s. 133-163 [cit. 25. února 2022]. Dostupné z: https://www.rulac.org/assets/downloads/Ferraro_-_Beginning_and_end_of_occupation.pdf, 141 s.

vykonávána.³⁵ Přičemž území nemusí být trvale obsazené armádou, ale je důležité, aby orgány okupační mocnosti mohly výkon této pravomoci vynutit.³⁶ Fyzické obsazení území armádou nepřátelského státu je někdy považováno za podmínku okupace. Dle mého názoru, tomu tak ale není, neboť podstatná je schopnost v přiměřené době reagovat na odpor proti autoritě okupanta. V praxi ale bude jen těžko jedno bez druhého fungovat. Je těžké nalézt situaci, kdy bude jeden stát spravovat druhý, aniž by přitom použil fyzickou sílu armády.³⁷ Vojenské jednotky jsou tak často prostředkem výkonu autority.³⁸ Pravomocí nepřátelského státu se v tomto ohledu rozumí především zřízení dočasné správy, zajištění chodu veřejných institucí a možnost vyžadovat po občanech poslušnost.³⁹

Otázka, kterou si můžeme následně položit je, zda existuje limit aplikace okupačního práva vzhledem k *účinné kontrole*? Je území okupované, pokud jsou podřízeny pravomoci nepřítel pouze velká města? Stačí k okupaci ovládnutí pouze strategických míst? Vylučuje okupaci jakákoliv míra odporu? Generalizovanou odpověď na tyto otázky nelze poskytnout, nýbrž jako při každé aplikaci práva je nutné posuzovat konkrétní situaci a konkrétní okolnosti. Osobně se ale domnívám, že přístup, který je nejvíce v souladu s MHP, bude opět použití práva na co nejvíce možných situací. V haagském právu není stanoveno, že okupované území je území celého státu⁴⁰. Okupace by tak měla dopadat na takovou část území, která splňuje výše stanovené znaky *účinné kontroly*. Co se týče samotného reálně okupovaného území ani takové nemusí splňovat podmínky stoprocentně. Podle judikatury je možné, aby okupace existovala, ačkoliv se na území objevuje lokální odpor.⁴¹

Dále slovo *účinná* vyjadřuje fakticitu okupace, proto prohlášení stran⁴² či jejich subjektivní vnímání⁴³ musí ustoupit fakticitě. *Účinná kontrola* však není jedinou podmínkou okupace, proto má okupace dle ŽÚ širší míru uplatnění, než dle haagského práva.

Druhou podmínkou okupace je absence souhlasu legitimního suveréna⁴⁴. Tato podmínka je splněna, pokud původní vláda není schopná vykonávat svou pravomoc, přičemž okupant je

³⁵ Úmluva (IV) o zákonech a obyčejích pozemní války a její příloha: Pravidla respektující zákony a zvyky pozemní války z 18 října 1907 Haag [online]. Dostupné z: <https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/>, čl. 42 přílohy.

³⁶ JUKL, Marek. *Ženevské úmluvy, obyčeje a zásady humanitárního práva (stručný přehled)*. 1. vydání. Praha: Červený kříž, 2020, 160 s., 78 s.

³⁷ FERRARO. Determining the beginning and end of an occupation..., 144 s.

³⁸ Rozhodnutí soudního senátu ICTY o obžalobě ze dne 31. 3. 2003, *Prosecution v. Naletilić & Martinović*, č. IT-98-34-T, 72 s., odst. 212.

³⁹ JUKL. *Ženevské úmluvy*..., 78 s.

⁴⁰ Rozhodnutí soudního senátu ICTY ze dne 31. 3. 2003, *Prosecution v. Naletilić & Martinović*, č. IT-98-34-T, 74 s., odst. 218.

⁴¹ Tamtéž, 74 s., odst. 217.

⁴² Tamtéž, 72 s., odst. 211.

⁴³ FERRARO. Determining the beginning and end of an occupation..., 135 s.

⁴⁴ MILANOVIĆ, Marco. End of IHL Application. *Proceedings of the Bruges Colloquium: Scope of Application of International Humanitarian Law* [online databáze], 2012, č. 44, s. 83-94 [cit. 25. února 2022]. Dostupné z: <https://www.coe-icrc.eu/en/previous-editions>, 93 s.

schopen tento nedostatek vyplnit vlastní pravomocí.⁴⁵ Zároveň tento souhlas musí být skutečný, platný a výslovný, což předpokládá určitou míru nezávislosti vládních orgánů, které souhlas poskytují. Vyloučení okupačního práva tak není možné prostřednictvím umělého či vynuceného souhlasu. Určení takového souhlasu je natolik obtížné, že panuje v právní teorii shoda na presumpci neexistence souhlasu.⁴⁶ Pokud okupant zřídí tzv. loutkovou vládu, jejímž prostřednictvím bude fakticky vykonávat okupaci, nepovažuje se její souhlas za platný.⁴⁷

Musí tedy okupant disponovat výlučnou autoritou nad cizím územím? Nemusí tomu tak být. V literatuře se objevuje možnost tzv. vertikálního sdílení pravomocí, které umožňuje ponechat národní vládě a státním orgánům jistou míru pravomocí. Nicméně takové sdílení pravomocí nesmí ovlivnit účinnou kontrolu okupanta a ohrozit jeho autoritu.⁴⁸ Toto potvrzují i některá ustanovení Čtvrté ŽÚ, které předpokládají spolupráci mezi okupační mocností a státními a místními orgány.⁴⁹

Bude definice okupace dle společného článku 2 platit i u nesignatářských států? Dle mého názoru není zde důvod postupovat jinak než jako u mezistátního konfliktu, tj. ano bude platit.

3. 3. Boj za národní osvobození

Poslední podkategorií je boj za národní osvobození. Ten je nyní často v literatuře přiřazován k MOK, ačkoliv původně byl součástí VOK. Jeho mezinárodní povahu určil Protokol I. hned ve svém prvním ustanovení, když zahrnul do situací vyplývajících ze společného článku 2 také následující: „...*ozbrojené konflikty, ve kterých národy bojují proti koloniální nadvládě a cizí okupaci a proti rasistickým režimům, aby uplatnily právo na sebeurčení, jak je zakotveno v Chartě Organizace spojených národů a Deklaraci zásad mezinárodního práva...*“⁵⁰

Dle literatury boj za národní osvobození nemá tak velký význam, neboť po přijetí Protokolu I. nebyla tato klasifikace nikdy uplatněna⁵¹, a většina případů takového konfliktu nastala před jeho přijetím. Protokol I. tak byl jen reakcí na předešlé události ve snaze je legitimovat.⁵² Přesto v posledních letech separatistické tendence ve světě narůstají, např. španělské Katalánsko nebo ukrajinský Donbas. Proto se domnívám, že klasifikace takového konfliktu je i v současném MHP na místě.

⁴⁵ VITE, Sylvain. Typology of armed conflicts in international humanitarian law: legal concepts and actual situations. *International review of the Red Cross* [online], 2009, roč. 91, č. 873, s. 69-94 [cit. 25. února 2022]. Dostupné z: <https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/irrc-873-vite.pdf>, 74 s.

⁴⁶ FERRARO. Determining the beginning and end of an occupation..., 153-155 s.

⁴⁷ VITE. Typology of armed conflicts..., 74 s.

⁴⁸ FERRARO. Determining the beginning and end of an occupation..., 149 s.

⁴⁹ DITRICOVÁ, JUKL. *Základní prameny...*, 136 s. čl. 47, 137 s. čl. 50, 139 čl. 56.

⁵⁰ Tamtéž 177 s., čl. 1.

⁵¹ DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 25 s.

⁵² ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK a kol. *Mezinárodní humanitární právo...*, 45 s.

Když se pokusíme o analýzu tohoto ustanovení, zjistíme, že se rozpadá na několik právních pojmů. Nejprve je zde stanoven pojem *ozbrojený konflikt*, kdy nic nenasvědčuje tomu, že by jeho definice měla být odlišná,⁵³ než ta kterou jsme si stanovili výše (viz kapitola 2.2.). Problém nastává až při snaze použít zmiňovanou dichotomii a určit klasifikaci takového konfliktu.

Boje uvnitř státu dělí literatura na tři kategorie – rebelii, povstání, a válečný stav.⁵⁴, ačkoliv se jedná o již zastaralejší typologii⁵⁵. První dvě jsou považovány za vnitrostátní nepokoje, přičemž rebelie představuje pouze sporadický odpor proti legitimnímu suverénovi a povstání vyjadřuje už vážnější nepokoje v určité oblasti státního území a s určitou organizovaností. Ani jedna nedosahuje hranice ozbrojeného konfliktu, a jedná se tak jen o vnitřní záležitosti, do kterých jiné státy nesmějí zasahovat. Válečný stav se vyznačuje obsazením určitého území, ustanovením orgánu jednajícího za povstalce (čl. 96 odst. 3 Protokolu I.⁵⁶) a organizovaností jednotek, které dodržují válečné zákony a zvyklosti. Tato kategorie je již MHP rozpoznávána, a to dokonce jako MOK mezi dvěma rovnocennými subjekty.⁵⁷ Důvod proč se národní osvobození považuje za MOK vychází z nejzákladnější a nejdůležitější části práva. Je tím základní lidské právo – právo na sebeurčení – kterým je zajištěna nezávislost, důstojnost, spravedlnost, rovnost a především právo rozhodovat o vlastní budoucnosti.⁵⁸ Taková práva náleží každému národu. Samotná definice národa v MHP neexistuje, a domnívám se, že se ani tolik nejedná o právní pojem jako pojem sociologický. Nicméně kromě určitých společných znaků, jako jazyk či kultura, je především vlastní uvědomění národu a vůle se společně společensky a politicky rozvíjet⁵⁹. V neposlední řadě můžeme zmínit, že status MOK také poskytuje větší humanitární ochranu všem zúčastněným na konfliktu.⁶⁰

I přes lidskoprávní aspekt této kategorie, je skutečné užití takové klasifikace velmi limitováno, a to v samotném Protokolu I. Zúžení aplikace pouze a jedině⁶¹ na *boje proti koloniální nadvládě* (jeden národ se vymaňuje z vlivu jiného), *boje proti cizí okupaci* (obsazení území, které nebylo

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ HIGGINS, Noelle. The Application of International Humanitarian Law to Wars of National Liberation [online]. *Journal of Humanitarian Assistance*, 2004. Dostupné z: <https://sites.tufts.edu/jha/files/2011/04/a132.pdf>, 6-12 s (překlad vlastní – rebellion, insurgency, belligerency).

⁵⁵ BÍLKOVÁ, Veronika. *Úprava vnitrostátních ozbrojených konfliktů v mezinárodním humanitárním právu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, Beroun, 2007, 333 s. Prameny a nové proudy právní vědy; no. 37, 36 s.

⁵⁶ DITRICOVÁ, JUKL. *Základní prameny...*, 221 s. čl. 96.

⁵⁷ HIGGINS. The Application of International Humanitarian Law..., 6-12 s.

⁵⁸ 68. Valné shromáždění OSN, Třetí výbor, 40. setkání (AM). *Self-Determination Integral to Basic Human Rights, Fundamental Freedoms, Third Committee Told as It Concludes General Discussion* [online]. New York: Department of Public Information – News and Media Division, 2013. Dostupné z: <https://www.un.org/press/en/2013/gashc4085.doc.htm>, odst. 2.

⁵⁹ MVČK. *Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I)*, 8 June 1977 – *Commentary of 1987* [online]. Ženeva: MVČK, 1987. Dostupné z: <https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/1a13044f3bbb5b8ec12563fb0066f226/7125d4cbd57a70ddc12563cd0042f793>, odst. 103.

⁶⁰ HIGGINS. The Application of International Humanitarian Law..., 48 s.

⁶¹ MVČK. *Protocol Additional to the Geneva Conventions... – Commentary of 1987...*, odst. 113.

plně zformováno jako stát) a *boje proti rasistickým režimům* (proti diskriminaci)⁶² je především odrazem toho, jak jsou státy k tomuto typu konfliktu pasivní. Uznávání a podpora separatismu je z logického hlediska pro státy nepřijatelná, neboť by extenzivní výklad tohoto ustanovení mohl způsobit vnitřní nepokoje, chaos a nemožnost státu potrestat viníky.

Jaká je zde právní závaznost Protokolu I.? Tím jsou vázány státy, které k němu přistoupily a také národ bojující za národní osvobození, pokud orgán, který ho reprezentuje prohlásil přistoupení k protokolu.⁶³ Co se stane pokud ale ani jedna strana k němu nepřistoupí? Podle některých názorů, pokud stát není smluvní stranou protokolu, jedná se vždy o VOK. Takový názor zastává například Izrael. Nicméně některé komentáře podávají opačný postoj, a to, že mezinárodní úroveň je zachována u států povinných z ŽÚ, pokud onen národní orgán prohlásí přistoupení. Já s tímto souhlasím, neboť zde již po několikáté narážíme na účel MHP, kdy se dá předpokládat, že je spravedlivější více chránit národ, který má snahu o osvobození. Proto se domnívám, že je logičtější určit klasifikaci konfliktu, podle prohlášení orgánu národa (za splnění podmínek protokolu).⁶⁴ Tím zajistíme větší ochranu civilního obyvatelstva. Existují také názory, že by se každá strana řídila jiným právním režimem⁶⁵, což určitě není vhodné, neboť to narušuje rovnost mezi stranami, která je esenciální pro tyto konflikty.

3. 3. 1. Rozpad státu či odtržení části jeho území

Tato specifická situace, ačkoliv ne úplně častá, bývá řazena ke zmezinárodnějším konfliktům (VOK se transformuje na MOK).⁶⁶ V této práci jí ale přiřazujeme k MOK, neboť se v podstatě jedná o určitou modifikaci boje za národní osvobození, kdy se i zde operuje s pojmy jako národ či národní cítění.

Nejpodstatnější otázkou, kterou si musíme položit je, kdy se subjekt požadující státnost stává státem.⁶⁷ Čtyři klasické znaky státu podle teorie práva, jmenované Montevidejskou konvencí (1933), jsou stálé obyvatelstvo, vymezené území, vláda a schopnost vstupovat do vztahů s ostatními státy.⁶⁸ Až na poslední znak je naplnění těchto atributů bezproblémové u bojů za národní osvobození. Aby mohl být národ považován za stát a aby mohl vstupovat do mezinárodních závazků musí být nezávislý na jiné státní moci – vnější nezávislost.⁶⁹ Nezávislost je tak klíčovým aspektem státnosti, na který se musíme soustředit při klasifikaci ozbrojeného konfliktu.

⁶² Tamtéž, odst. 112.

⁶³ DITRICOVÁ, JUKL. *Základní prameny...*, 221 s. čl. 96.

⁶⁴ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK a kol. *Mezinárodní humanitární právo...*, 47 s.

⁶⁵ Tamtéž

⁶⁶ Tamtéž, 54 s.

⁶⁷ MILANOVIĆ, HADZI-VIDANOVIĆ. *A Taxonomy of Armed Conflict...*, 17 s.

⁶⁸ Montevidejská konvence o právech a povinnostech států z 26. prosince 1933 Montevideo, čl. 1.

⁶⁹ MALENOVSKÝ, Jiří. *Mezinárodní právo veřejné – obecná část – a poměr k jiným právním systémům*. 7. upravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova Univerzita, 2020, 395 s., 92 s.

Paradoxně tuto nezávislost nejlépe zajistí souhlas a uznání mateřského státu.⁷⁰ Dále se obecně subjekt, splňující výše stanovená kritéria, stává státem, pokud nad jeho orgány již není žádná faktická moc původního mateřského státu. Toto potvrdil ICTY ve věci *Prosecutor vs. Milošević*, týkající se rozpadu Socialistické federativní republiky Jugoslávie. Ten také stanovil při aplikaci kritérií nutnost přerušeni veškerých vazeb s mateřským státem. Dále také zdůraznil, že k získání nezávislosti stačí faktické, nikoliv formální, uznání státu mezinárodním společenstvím. Kdy v daném případě stačilo již jednání s nově vzniklým státem před komisemi EU a OSN.⁷¹ Což nám opět poukazuje na to, že fakticita má v MHP přednost před oficialitou.

⁷⁰ DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 17 s.

⁷¹ Rozhodnutí soudní komory ICTY o návrhu na zprošťující rozsudek ze dne 16. 6. 2004, *Prosecutor v. Milošević*, č. IT-02-54-T, odst. 109-111, 113.

4. Vnitrostátní ozbrojený konflikt

Vnitrostátní ozbrojený konflikt bývá často považován za protipól MOK. Kdy při klasifikaci konfliktů musíme uplatnit pouze jednu z těchto možností, a naplnění znaků jednoho automaticky vylučuje uplatnění druhého. Takový přístup je však v moderním a rozvíjejícím se světě neudržitelný a musíme si uvědomit, že ačkoliv se tyto kategorie od sebe značně odlišují, není vyloučeno jejich prolínání. Nejlepším příkladem je dle mého názoru zmiňované 3 kategorie bojů uvnitř státu (viz kapitola 3.3.). Tyto vnitřní boje jsou nepochybně tématem řazeným k úpravě VOK, ale zároveň je nelze opomenout při analýze boje za národní osvobození, které je součástí nauky o MOK.

Tuto dichotomii nám dokonce předkládají samotné ŽÚ, kdy ve společném článku 3 stanoví, že: „*V případě ozbrojeného konfliktu, který nemá mezinárodní ráz a který vznikne na území některé z Vysokých smluvních stran bude každá ze stran v konfliktu zavázána řídit se při nejmenším těmito ustanoveními...*“.⁷² Už z jazykového výkladu nám přímo plyne zamýšlená neslučitelnost MOK a VOK. U teleologického výkladu ustanovení budeme vycházet ze základní zásady MHP a hlavní priority MVČK, který začlenění VOK do MHP nejvíce prosazoval. Jedná se o úctu k lidské osobnosti a ochranu lidského života.⁷³ Bylo totiž nesmyslné poskytovat takovou ochranu pouze v případech MOK, ačkoliv při VOK byly tyto hodnoty ohrožovány stejně, ne-li více.

VOK, obecně označované jako občanské války, postupně začaly převyšovat co do počtu MOK, a dnes již dominují plně⁷⁴, přičemž jejich dopady byly často více znatelné, především na civilním obyvatelstvu a jejich majetku.⁷⁵ Tudíž začlenění VOK do MHP tak bylo věcí humanitární nutnosti.⁷⁶ Přesto státy často zastávaly spíše negativní přístup k začlenění těchto podle jejich názoru „vnitřních záležitostí“ do MHP. Úprava na mezinárodní úrovni vyvolávala obavu z podněcování zločinců a teroristů k trestné činnosti a jejich následného propuštění po skončení VOK.⁷⁷ Takové obavy jsou však nadbytečné. Mezinárodní a vnitrostátní právo jsou dva samostatné celky. Ačkoliv vnitrostátní úprava musí respektovat mezinárodní závazky státu, mezinárodní právo jako takové nezasahuje ani do suverenity státu. Stejně tak MHP nezpůsobuje nemožnost vnitrostátních

⁷² DITRICOVÁ, JUKL. *Základní prameny...*, 23 s., čl. 3.

⁷³ PICTET, Jean (ed.). *Commentary on The Geneva Conventions of 12 August 1949, Vol. I: Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field*. Komentář. Ženeva: ICRC, 1952, 466 s. Dostupné z: https://tile.loc.gov/storage-services/service/ll/llmlp/GC_1949-I/GC_1949-I.pdf, 38-39 s.

⁷⁴ Srov. Statistika ozbrojených konfliktů z roku 2017. BELLAL, Annyssa (ed.). *The War Report: Armed Conflicts in 2017* [online]. Geneva: Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights, 2018. Dostupné z: <https://www.geneva-academy.ch/joomlatools-files/docman-files/The%20War%20Report%202017.pdf>, 30 s.

⁷⁵ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK. *Mezinárodní humanitární právo...*, 48 s.

⁷⁶ KOLB, Robert, HYDE, Richard. *An Introduction to the International Law of Armed Conflicts*. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing, 2008, 376 s. Dostupné z: <http://www.derechoshumanos.unlp.edu.ar/assets/files/documentos/introduction-to-the-international-law-of-armed-conflicts.pdf>, 66 s.

⁷⁷ PICTET. *Commentary on The Geneva Conventions, Vol. I...*, 44 s.

opatření proti rebeliím, či trestným činům uvnitř státu ani nepřidává legitimitu takovým činům.⁷⁸ V rámci kompromisu mezi MVČK a státy se tak vyžadují dodržovat u co nejvíce konfliktů pravidla vyplývajících ze zásad, na kterých stojí všechny moderní společnosti. Z toho důvodu platí i pro státy, které nejsou signatáři ŽÚ, a nemohou být vyloučeny libovůlí státu či ozbrojených skupin. Takže již pouhá existence konfliktu spouští společný článek 3 automaticky.⁷⁹

Společný článek 3 nám ale nepřiblížil definici VOK, kromě stanovení tzv. *nemezinárodní povahy* konfliktu, která je však naprosto nedostačující. Opět se zde tak dostáváme do propasti dichotomie typologie ozbrojených konfliktů. Sestavíme-li definici MOK a stanovíme, že všechny ostatní případy nenaplnující tuto definici jsou VOK, nedostaneme se o nic blíže v kategorizaci konfliktů, neboť případy naplnující oba konflikty nebo ani jeden plně, budou z tohoto vyloučena. Proto je pro kvalifikaci konfliktů určení definice VOK či jejích faktorů klíčové.

4.1. Definice vnitrostátního ozbrojeného konfliktu

Absence definice VOK ve společném článku 3 podle komentáře k ŽÚ zajišťuje flexibilitu a díky tomu je možné její použití na co největší množství případů, ve skutečnosti však přesně tento důvod znemožňoval její použití.⁸⁰ U sestavování takové definice, musíme myslet na to, že přílišná podrobnost by znemožňovala její faktické užití, neboť čím podrobnější vymezení je stanoveno, tím se zužuje prostor pro interpretaci. Naopak vágnost takové definice by mohla umožnit státům častější odmítnutí norem MHP.⁸¹

Bylo zde mnoho pokusů o sestavení takové definice, nicméně prosadila se jediná, a to definice poskytnutá ICTY ve věci *Tadić* (viz kapitola 2.2.). Definuje nám VOK jako „*vleklé ozbrojené násilí*“, které se odehrává buď mezi státními orgány a organizovanými ozbrojenými skupinami, anebo mezi těmito skupinami na území daného státu.⁸²

Na tuto definici VOK stanoveného judikaturou, pak jurisprudencí navázala a vyvodila z ní tři podmínky indikující tento konflikt. Intenzita, dlouhodobost a organizovanost. Nejsou-li naplněny v určité vyšší míře, jedná se pouze o vnitřní nepokoje a napětí. Taková míra naplnění však není stanovena. S tímto dále souvisí důraz právní teorie na aktéry konfliktu, které jsou podle ní klíčové k uchopení definice a ve společném článku 3 jsou opomenuty.

⁷⁸ Tamtéž, 50 s.

⁷⁹ Tamtéž..., 48 s.

⁸⁰ SIVAKUMARAN, Sandesh. *The Law of Non-International Armed Conflict*. 1. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2012, 657 s. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=AioZHADQBesC&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>, 155-156 s.

⁸¹ BÍLKOVÁ. *Úprava vnitrostátních ozbrojených konfliktů...*, 52 s.

⁸² Rozhodnutí odvolacího senátu ICTY ze dne 2. 10. 1995, *Prosecution v. Duško Tadić*, č. IT-94-1-AR72, odst. 70 (překlad vlastní).

Někteří autoři uvádějí podmínku čtvrtou, a to motiv nevládních bojujících skupin, kterým je dosažení nějakého politického cíle.⁸³ Nicméně tato čtvrtá podmínka nemá žádný právní podklad, ať už v mezinárodních smlouvách či v praxi mezinárodních soudů, a dokonce ICTY tuto podmínku odmítl.⁸⁴ Z těchto důvodů je tato podmínka v této práci záměrně vynechána.

VOK je tedy určen dvěma hranicemi, a to horní a dolní. Dolní hranice jsou vnitřní nepokoje a napětí, které nastávají při nesplnění výše stanovených podmínek či jejich naplnění nepřekračuje práh závažnosti VOK. Horní hranicí je potom MOK, který především nastává v případech, kdy strany konfliktu jsou pouze státy.⁸⁵

4.1.1. Intenzita vnitrostátního ozbrojeného konfliktu

MHP se nevztahuje na vnitřní nepokoje a napětí, neboť jeho užití u vnitřních záležitostí státu je ultima ratio, tj. MHP použijeme až ve výjimečných situacích, kdy vnitrostátní klasické prostředky na potlačení povstalců a obnovení pořádku nestačí. Zároveň je nutné, aby strany, v tomto případě organizované ozbrojené skupiny, byly schopné uplatňovat při svých vojenských operacích pravidla MHP.⁸⁶ Intenzita VOK je neurčitým právním pojmem, který se posuzuje případ od případu. Co ale můžeme stanovit, jsou určité znaky, kterými se budeme řídit při typologii.

Nejprve bychom si měly určit, u kterých aktérů budeme intenzitu posuzovat. Pokud se zde nachází velký počet ozbrojených skupin budeme posuzovat každou bilaterální konfrontaci zvlášť? Nebo budeme agregovat všechny střety na daném území v rámci posouzení intenzity? Ve skutečnosti ani jednu z těchto možností. Obecně se posuzují konfrontace bilaterálně, tedy zvlášť, nicméně je zde z toho výjimka – koalice.⁸⁷

Ve VOK často figuruje nespočet skupin, příkladem mohou být ozbrojené střety v Sýrii od roku 2011, kde figurovalo několik desítek ozbrojených skupin⁸⁸. V takových případech je velmi složité oddělovat míru násilí a přiřazovat je ke každé z těchto skupin. Proto MVČK podporuje řešení, kdy budeme posuzovat kritérium intenzity společně, ale pouze pokud zde existuje jakákoliv

⁸³ DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 29 s.

⁸⁴ Soudní rozhodnutí soudního senátu č. II ICTY, ze dne 30. 11. 2005, *Prosecutor v. Limaj*, č. IT-03-66-T, odst. 170.

⁸⁵ FAIX, Martin. *Law of armed conflict and use of force. Part two, Limiting the effects of war: international law of armed conflict*. 1 vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013, 209 s., 18 s.

⁸⁶ NIKOLIC, Jelena, MAURICE, Thomas de Saint, FERRARO, Tristan. *Aggregated intensity: classifying coalitions of non-State armed groups* [online]. blogs.icrc.org/law-and-policy/, 7. října 2020 [cit. 25. října 2022]. Dostupné z: <https://blogs.icrc.org/law-and-policy/2020/10/07/aggregated-intensity-classifying-coalitions-non-state-armed-groups/>.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ European Asylum Support Office. *Syria Actors – Country of Origin Information Report* [online]. Brusel: EASO, 2019. Dostupné z: <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/easo-coi-report-syria-actors.pdf>, 49–55 s., 57–58 s.

forma spolupráce a koordinace, tj. neslučujeme všechny střety automaticky. Bylo by totiž nesmyslné požadovat po státech, aby reagovaly různými prostředky na skupiny spolupracující proti nim.⁸⁹

Taková koalice může být oficiální či nikoliv, podstatná je její objektivní existence, kdy především sleduje naplnění znaků jako je centrální velení, rozdělení odpovědnosti, vedení společných operací, sdílení operačních úkonů a další. Koalice často operují na základě stejné ideologie či politického názoru, ta však samotná není dostatečná k závěru o existenci koalice.⁹⁰

Co se týče samotné intenzity, soudy a jurisprudence projevují snahu o sestavení jakýchsi orientačních bodů, které nám napovídají, zda byla naplněna v konkrétních případech. Například ICTY stanovil ve věci *Prosecutor vs. Ljube Boškovski a Johan Tarčulovski* mnoho takových faktorů, jako např. nárůst ozbrojených střetů na území a v určitém časovém období, mobilizace a distribuce zbraní mezi oběma stranami, zda byly v této věci přijaty nějaké rezoluce OSN, počet civilistů nucených uprchnout z bojové zóny, použití těžkých zbraní, obléhání měst a obsazení území, počet obětí, způsob, jak orgány státu používají sílu proti ozbrojeným skupinám a další.⁹¹

MVČK stanovil, že k dosažení potřebné intenzity je nutné, aby boje měly kolektivní povahu anebo aby stát byl nucen použít armádu, neboť jeho policejní složky již situaci samy nezvládají.⁹² Literatura také často stanoví, že intenzita je naplněna pokud boje vyústí v nezanedbatelný počet obětí⁹³, nikde se však nedočteme, kolik je „nezanedbatelný počet“. Z tohoto důvodu se domnívám, že počet obětí sám o sobě není dostačující k zjištění, zda se jedná o VOK.

4.1.2. Dlouhodobost vnitrostátního ozbrojeného konfliktu

Zdánlivě jasné kritérium je kritérium dlouhodobosti. Samotné slovo dlouhodobost naznačuje vlekllost, neměnnost a nepřetržitost. Jazykový význam nám tak napovídá, že se nejedná o ozbrojené střety jednorázové či rychle pomíjivé.

Toto potvrzuje i Protokol II., který stanoví v čl. 1 odst. 2, že: „*Tento Protokol nebude aplikován v případech vnitřních nepokojů a napětí, jako jsou vzpoury, izolované a sporadické násilné činy podobné povahy, které se nepovažují za ozbrojené konflikty.*“⁹⁴ V textu článku je tak vyzdvížena dlouhodobost a intenzita, tím že jsou vyloučeny projevy násilí menší intenzity či krátkodobého charakteru. Literatura dále uvádí

⁸⁹ Mezinárodní výbor Červeného kříže. *International Humanitarian Law and the challenges of contemporary armed conflicts – Recommending To Protection In Armed Conflict On The 70th Anniversary Of The Geneva Conventions – report*. Ženeva: 33. mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce, 2019. Dostupné z: https://rcrcconference.org/app/uploads/2019/10/33IC-IHL-Challenges-report_EN.pdf, 40-41 s.

⁹⁰ NIKOLIC, MAURICE, FERRARO. *Aggregated intensity: classifying coalitions of non-State armed groups...*

⁹¹ Soudní rozhodnutí soudního senátu č. II ICTY, ze dne 10. 7. 2008, *Prosecutor v. Ljube Boškovski a Johan Tarčulovski*, č. IT-04-82-T, odst. 117-178.

⁹² VITE. *Typology of armed conflicts...*, 76 s.

⁹³ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK. *Mezinárodní humanitární právo...*, 49 s.

⁹⁴ DITTRICHOVÁ, JUKL. *Základní prameny...*, 234 s., čl. 1.

za vnitřní nepokoje např. hromadné zatýkání či zadržování osob z politických důvodů, mučení nebo jiné druhy špatného zacházení, anebo pozastavení základních soudních záruk.⁹⁵

Kdy tedy můžeme říct, že konflikt je skutečně vleklý? Je vleklost měřena dny, týdny či měsíci? Opět musíme tuto otázku posuzovat individuálně, ale je možné předpokládat spíše delší časová období, jako měsíce. V praxi však nalezneme i výjimky jako v případě *La Tablada*, kdy se jednalo o ozbrojený střet mezi argentinským vojenským personálem a povstalcí, a který trval pouhých 30 hodin. Přesto však na něj bylo použito MHP, a to z důvodů typu použitých zbraní, velkých ztrát na životech i způsobu útoku.⁹⁶ Z tohoto vyplývá, že tyto tři kritéria VOK musíme posuzovat dohromady, a je možné aby jeden ze znaků byl v nižší intenzitě než ty ostatní.

4.1.3. Organizovanost vnitrostátního ozbrojeného konfliktu

Poslední kritérium se týká aktérů ozbrojeného konfliktu, a to především u nestátních ozbrojených skupin. K aplikaci MHP je nutné, aby obě strany byly schopny plnit povinnosti z něj vyplývající. Z toho důvodu by obě strany měly dosahovat alespoň podobné úrovně. Organizovanost se předpokládá u státních sil, ale u nestátních skupin se zjišťuje. Odvolací senát ve věci *Tadić* jako organizovanou stanovil hierarchicky strukturovanou skupinu, podobnou vojenské jednotce⁹⁷, zejména v oblasti velení, schopnosti náboru a výcviku vojáků, existence vnitřního řádu, udržování disciplíny⁹⁸ a vnějšího symbolu autority.⁹⁹ Judikatura z těchto a dalších znaků vydedukovala pět kategorií faktorů indikujících organizovanost ozbrojené skupiny – hierarchická struktura, provádění operací organizovaným způsobem, logistika v oblasti náboru nových členů, disciplína společně se schopností plnit povinnosti společného článku 3 a schopnost jednat jménem svých členů, a to i v zahraničí.¹⁰⁰

4.2. Práh aplikovatelnosti vnitrostátního ozbrojeného konfliktu

Stanovili jsme si základní znaky definice VOK pouze podle společného článku 3. Pro aplikaci i jiných právních předpisů musí VOK splňovat ještě dodatečné podmínky. Obecně je práh aplikovatelnosti MHP poměrně vysoký, oproti MOK, u kterého je nepřípustný restriktivní výklad a MHP se má použít na co nejvyšší počet případů. Zatímco u VOK aplikace MHP je poněkud zdrženlivější i přes snahy MVČK tento práh snižovat.

⁹⁵ VITE. Typology of armed conflicts..., 77 s.

⁹⁶ Zpráva Meziamerická komise pro lidská práva ze dne 6. 12. 1997, *Juan Carlos Abella v. Argentina*, zpráva č. 55/1997 pro případ 11.137, *OEA/Ser.L/V/II.98 doc. 6*, odst. 1-4, 9, 10, 156-157.

⁹⁷ Rozhodnutí odvolacího senátu ICTY ze dne 2. 10. 1995, *Prosecution v. Duško Tadić*, č. IT-94-1-AR72...odst. 70, 120.

⁹⁸ VITE. Typology of armed conflicts..., 77 s.

⁹⁹ Rozhodnutí odvolacího senátu ICTY ze dne 2. 10. 1995, *Prosecution v. Duško Tadić*, č. IT-94-1-AR72... odst. 70, 120.

¹⁰⁰ Soudní rozhodnutí ICTY, ze dne 10. 7. 2008, *Prosecutor v. Ljube Bošković a Johan Tarčulovski*, č. IT-04-82-T, odst. 198-203.

4.2.1. Společný článek 3 Ženevských úmluv

Pod tento práh tak spadá každý konflikt, který překračuje již dříve zmíněnou dolní hranici definice VOK, a to vnitřní nepokoje a napětí. Stejně tak již bylo řečeno, se bude tento článek aplikovat i na případy nesignatářských států v souladu s cíli MHP.

4.2.2. Dodatkový protokol II.

Tento protokol stanoví rozsáhlejší práva a povinnosti než společný článek 3. Z toho důvodu stanoví vyšší požadavky k naplnění definice VOK. Odráží se to především v podmínce intenzity a organizovanosti. Vyžaduje se zde obzvláště odpovědné velení, které kontroluje část území a umožňuje tak provádět trvalé a koordinované vojenské operace u níž je míra organizace vyšší než u jiného dlouhodobého násilí. Předpokládá se zde teritoriální kontrola na rozdíl od společného článku 3.¹⁰¹ Platí tak i pro kontrolu dočasnou a relativní, např. mohou mít pod kontrolou města, ale ne venkovské oblasti (viz kapitola 3.2.).¹⁰² V neposlední řadě je nutné, aby aktéři konfliktu, zde především nestátní ozbrojené skupiny, byly schopni účinně uplatňovat pravidla protokolu.¹⁰³

Protokol II. má užší působnost než společný článek 3, neboť se nevztahuje na konflikty pouze mezi nevládními ozbrojenými skupinami.¹⁰⁴ Jeho působnost je také omezená teritoriálními hledisky. Může se použít jen na území Vysoké smluvní strany. Zároveň je zde stanoveno, že boje musí být odráženy ozbrojenými silami toho konkrétního státu, ve kterém konflikt probíhá.

První podmínka, že protokol se týká pouze signatářských zemí, platí, ačkoliv jsme si několikrát v této práci řekli opak. Rozdíl v tomto případě je v tom, že Protokol II. pouze doplňuje již stanovenou definici vycházející ze společného článku 3, a ta funguje sama o sobě a tento protokol nijak nemění její podmínky užití. Pokud konflikt nesplňuje podmínky tohoto protokolu jedná se pořád o VOK, jen se na něj použijí pravidla ze společného článku 3.¹⁰⁵ Nicméně pokud bychom druhou podmínku – konflikt mezi ozbrojenými silami smluvní strany a opozicí – vykládali restriktivně, bylo by toto omezení již v rozporu se zásadami MHP. Ačkoliv toto není podpořeno ve zbytku MHP,¹⁰⁶ tak takové pravidlo by nelogicky vyloučilo VOK vyšší intenzity, ve kterých figurují zahraniční jednotky zasahující jako pomoc místním úřadům.¹⁰⁷

¹⁰¹ DÍTRICHOVÁ, JUKL. *Základní prameny...*, 234 s., čl. 1.

¹⁰² VITE. *Typology of armed conflicts...*, 80 s.

¹⁰³ DÍTRICHOVÁ, JUKL. *Základní prameny...*, 234 s., čl. 1.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ DAPO. *Classification of Armed Conflicts...*, 34-35 s.

¹⁰⁷ VITE. *Typology of armed conflicts...*, 80 s.

4.2.3. Římský statut Mezinárodního trestního soudu

Zmíněné rozdělení na VOK dle společného článku 3 a dle Protokolu II potvrzuje i Římský statut, který rozlišuje mezi dvěma kategoriemi zločinů spáchaných v době ozbrojeného konfliktu nemezinárodní povahy. Jedná se o zločin závažného porušení společného článku 3 a zločin jiného závažného porušení zákonů a válečných zvyků. Mnozí autoři se zde domnívají, že se jedná o třetí práh VOK¹⁰⁸, neboť Římský statut stanovuje novou podmínku, a to vleklé násilí¹⁰⁹, nicméně nepožaduje podmínku územní kontroly. Jedná se tak o typ konfliktu mezi společným článkem 3 a Protokolem II. Druhým možným výkladem „vleklého násilí“ je, že se jedná pouze o test intenzity, který nám uvedl případ Tadić, tj. vleklost je pouze jeden z faktorů, který je třeba vzít v úvahu.¹¹⁰ Nicméně v obou případech musíme pamatovat na to, že Římský statut nezakládá nový koncept VOK, ale stanovuje výkon jurisdikce Mezinárodního trestního soudu.¹¹¹

4.3. Klasifikace vnitrostátních ozbrojených konfliktů

VOK je možné dělit podle bojujících stran na vertikální a horizontální konflikty, přičemž toto dělení je podstatné až při aplikaci MHP, konkrétně pro Protokolu II, kdy tento protokol se uplatňuje jen na případy vertikálního konfliktu, tj. mezi legální vládou a povstanci.¹¹²

Další možné dělení je založeno na intenzitě VOK. Vyšší intenzita je podmíněna tím, že nestátní ozbrojená skupina kontroluje část území státu. U nižší intenzity se použije pouze společný článek 3.¹¹³

Posledním dělením je dělení tzv. nových konfliktů. Toto dělení zahrnuje dvě kategorie a to konflikty indentitární a anarchické. Identitární konflikty zahrnují ozbrojené skupiny tvořené členy se společnou identitou jako je národnost, náboženství, rasa a další. Tyto konflikty jsou v praxi označovány jako „etnické čistky“ spočívající ve vysídlení nebo vyhlazení obyvatelstva jiné identity než je ta té ozbrojené skupiny. Anarchické naopak spočívají v boji o moc nejrůznějších skupin při zhroucení stávajícího státního aparátu.¹¹⁴

Všechna tato dělení jsou stanovené právní teorií. Nicméně v praxi postrádají významu u samotné typologie ozbrojených konfliktu, která je tématem této práce. Slouží především jako indicie k použití Protokolu II. Z toho důvodu jsou v této práci zmíněny pouze okrajově.

¹⁰⁸ DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 35 s.

¹⁰⁹ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 84/2009 Sb. m. s., o sjednání Římského statutu Mezinárodního trestního soudu, čl. 8 odst. 2 písm. f).

¹¹⁰ DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 35 s.

¹¹¹ VITE. Typology of armed conflicts..., 83 s.

¹¹² ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK a kol. *Mezinárodní humanitární právo...*, 50 s.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ BÍLKOVÁ, Veronika, ed. a JUKL, Marek, ed. *Mezinárodní humanitární právo: odpovědi na vaše otázky*. Praha: Český červený kříž, 2009, 41 s., 18 s.

5. Problematické klasifikace některých ozbrojených konfliktů

Cílem této diplomové práce je poukázat na zastaralost duálního systému dělení ozbrojených konfliktů a poskytnout stručný přehled novodobého pohledu na tuto právní problematiku. Tato kapitola tedy bude zkoumat situace, které se neshodují s žádným z konceptů, které jsme si popsali v předchozích kapitolách.

Proč je důležité rozlišovat dané situace podrobněji, než na MOK a VOK? V případě, že bychom respektovali pouze stanovenou dichotomii a nic víc, dostali bychom se do situace, kdy bude daný konflikt splňovat podmínky obou kategorií nebo naopak nebude zcela naplňovat ani jednu z nich. Dostali bychom se tak do právního vakua, tj. na danou situaci by se nevztahovaly žádné právní normy.

5.1. Kontrola území bez vojenské přítomnosti na území

Tuto kategorii klasifikace zmiňují některé publikace jako samostatný typ. V této práci jsme se již podrobně zabývali otázkou okupace. Z tohoto důvodu jen zdůrazníme poznatky, které jsou relevantní k tomuto typu ozbrojeného konfliktu. Nejpodstatnější otázkou je, zda je možné okupovat území, aniž by se na něm nacházeli vojenské jednotky? Nyní již víme, že základem okupace je tzv. účinná (faktická) kontrola nad cizím územím. Ačkoliv někteří autoři předpokládají trvalou vojenskou přítomnost na okupovaném území, a v praxi to tak často skutečně bude, z právních norem ani jejich účelu nic takového nevyplývá. Nejpodstatnější je schopnost okupanta efektivně reagovat na odpor v přiměřené době (viz kapitola 3.2.).

Existuje i opačný názor, tj. přítomnost vojenských jednotek je neoddělitelná s kontrolou okupovaného území.¹¹⁵ Toto tvrzení se opírá o článek 42 Haagských nařízení z roku 1907, který stanoví, že aby moc mohla být uplatněna, musí být nejprve ustanovena.¹¹⁶ S tímto názorem se já však neztotožňuji, neboť dle mého pouhá přítomnost vojsk nemusí vždy znamenat ustavenou účinnou kontrolu, a naopak účinná kontrola není pouze o přítomnosti vojsk. Tyto dva pojmy nejsou synonyma. Je možné mít vojenskou přítomnost na okupovaném území, a přesto není zajištěna poslušnost obyvatelstva, které se bouří a samotná okupace se tak stává neudržitelnou. Takovou situaci můžeme pozorovat i v současné válce na Ukrajině, kdy okupant má určité území obsazeno, ale jeho autorita je v některých oblastech nestálá. Nepopíráme zde okupaci Ukrajiny ruskými vojsky, nýbrž poukazujeme na to, že vojenská přítomnost není alfou i omegou termínu okupace. Kromě toho, jsme si zmiňovali přítomnost cizích vojsk se souhlasem legitimní moci ve státě, který vylučuje okupaci.

¹¹⁵ VITE. Typology of armed conflicts..., 84 s.

¹¹⁶ Úmluva (IV) o zákonech a obyčejích pozemní války a její příloha, 1907..., čl. 42, 43 přílohy.

Opačným příkladem takové situace je stažení izraelských vojsk z pásma Gazy v roce 2005. Zde naopak vojenská přítomnost na území absentovala, nicméně Izrael si nadále ponechal značnou úroveň kontroly, ať už se jednalo o kontrolu vzdušného prostoru, teritoriálních vod či přechodů, anebo dokonce ovlivňování průchodu komerčního zboží a kontrolu palestinské populace pomocí registrů. Tyto všechny pravomoci nám vypovídají o účinné kontrole na okupovaném území pásma Gazy.¹¹⁷ Souhlasím s tím, že nelze udržovat podřízenost státu pouze vlivem zvenčí,¹¹⁸ ale pokud má stát fakticky možnost vynucování svých příkazů nebo přímého ovlivňování dění na okupovaném území, jedná se o účinnou kontrolu, a tedy okupaci. Tuto myšlenku můžeme podepřít citací Yorama Dinsteina, která je často uváděna v literatuře i judikatuře, a to, že: „*Okupační Moc musí rozmístit „jednotky“ na území, které je okupováno, nebo v jeho blízkosti.*“¹¹⁹ Tento výrok tak stanoví, že vojenské jednotky skutečně nemusí být přítomny na daném území, neboť k účinné kontrole postačí, pokud jsou schopny zareagovat v přiměřené době.

To zda pásmo Gazy bylo nadále okupovaným územím bylo předmětem dlouholetých sporů a dodnes jednoznačná odpověď na tuto problematiku neexistuje. Logickou argumentací, se kterou se ztotožňuji i já, je, že tato okupace skutečně trvala i po stažení izraelských vojsk, ale to pouze do doby, kdy již tyto vojska neměly reálnou možnost v přiměřené době prosazovat účinnou kontrolu.¹²⁰ Od června 2007 Hamás, militantní hnutí a jedna z hlavních politických stran na palestinském území,¹²¹ začalo vykonávat většinu vládních funkcí a bylo zodpovědné za většinu veřejné služby, jako policii. Ačkoliv by se zde dalo hovořit o tzv. vertikálním sdílení pravomocí, toto sdílení, jak jsme si již řekli, ztrácí na významu pokud ohrozí účinnou kontrolu okupanta. Při sdílení pravomocí zde musí existovat určitý hierarchický vztah mezi okupantem a legitimní autoritou, přičemž je okupant v nadřazeném postavení. V našem případě tomu tak ale není. Hamás nikdy nebyl závislý na izraelské autoritě, ba dokonce jako militantní hnutí, představovalo silnou vojenskou hrozbu. Bylo tak i dost pravděpodobné, že pokud by Izrael chtěl uplatnit účinnou kontrolu, musel by území dobývat nazpět, k čemuž by byly zapotřebí i týdny bojů se značnými ztrátami na obou stranách. Z toho lze vyvodit, že není naplněna podmínka adekvátní reakce „v přiměřené době“ a tudíž ani okupace v tuto chvíli již neexistuje.¹²²

¹¹⁷ Tamtéž, 284-285 s.

¹¹⁸ VITE. Typology of armed conflicts..., 85 s.

¹¹⁹ MILANOVIC, Marco. *European Court Decides that Israel Is Not Occupying Gaza* [online]. EJILtalk.org, 17. června 2015 [cit. 23 listopadu 2022]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/european-court-decides-that-israel-is-not-occupying-gaza/> (překlad vlastní).

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ LAUB, Zachary, ROBINSON, Kali. *What Is Hamas?* [online]. cfr.org, 17. srpna 2021 [cit. 23 listopadu 2022]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/background/what-hamas>.

¹²² CUYCKENS, Hanne. *Is Israel Still an Occupying Power in Gaza?* *Netherlands International Law Review* [online], 2016 roč. 63, s. 275–295 [cit. 23. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s40802-016-0070-1>, 286 s.

Tato oblast MHP není v současné době natolik prozkoumána, abychom mohli na situace jako je pásma Gazy podat jednoznačnou odpověď. Názory v této oblasti se u spousty autorů diametrálně odlišují. Jeden z názorů, který bychom zde měli závěrem zmínit je tzv. funkční přístup k posouzení okupace. Tento názor zmiňujeme, protože je určitým kompromisem mezi nesmiřitelnými názory na to, zda je území okupované či nikoliv. Byl vypracován Tristanem Ferrarem jako nezávislým právním poradcem, který byl později převzat jako oficiální postoj MVČK, tj. nejedná se o přístup vytvořený debatou. Nicméně se jedná o velmi liberální střední přístup, který získal většinový souhlas.¹²³ MVČK se tak domnívá, že je možné udržovat účinnou kontrolu nad cizím územím bez nepřetržité přítomnosti vojenských jednotek, nicméně tato kontrola, a tudíž i okupace samotná, platí pouze na těch územích, kde může okupant zasáhnout v přiměřené době, a pro zbytek území toto neplatí.¹²⁴ Tento přístup vychází z praxe, kdy okupace velmi málo končí v určitém okamžiku, ale jednotky naopak opouští území postupně a okupant ztrácí účinnou kontrolu pozvolna v důsledku předávání pravomocí do rukou legitimní autority. V opačném případě by nastalo právní vakuum a ani okupant ani legitimní moc, která ještě nebyla plně ustavena, by neodpovídali za dané území a jeho obyvatelstvo. Negativní vlastnost tohoto přístupu je právě ona diference mezi oblastmi účinné kontroly, kdy některé části území budou pod nadvládou okupanta a jiné již v rukou suverénní moci, což představuje určité ohrožení právní jistoty.¹²⁵ Dle mého názoru pozitiva tohoto přístupu převyšují jeho negativa. Ačkoliv tato diference může ohrožovat právní jistotu a působit chaoticky, stále prosazuje především ochranu civilního obyvatelstva na okupovaném území. Okupant má dle MHP značně rozsáhlé povinnosti vůči okupovanému území a tento přístup tyto povinnosti zachovává. Dále dle mého tento přístup je nejlogičtější, neboť se snaží o co nejpřesnější reflexi reality, kdy nemusíme posuzovat okupované území jako celek, ale naopak posuzujeme jednotlivé oblasti vlivu a díky tomu pak i správně aplikujeme příslušné právo.

5.2. Zmezinárodněly ozbrojený konflikt

Zmezinárodněly ozbrojený konflikt je v typologii ozbrojených konfliktů nejproblematictější kategorií. Jednak se jedná o kategorii často opomíjenou, a to jak v české, tak starší zahraniční literatuře, a taktěž naprosto přehlíženou právními prameny. Dnes se již

¹²³ MILANOVIC, Marco. *The ICRC's Position on a Functional Approach to Occupation* [online]. EJILtalk.org, 18. listopadu 2015 [cit. 23. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/the-icrcs-position-on-a-functional-approach-to-occupation/>.

¹²⁴The International Committee of the Red Cross. *International humanitarian law and the challenges of contemporary armed conflicts – report*. Ženeva: 32. mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce, 2015. Dostupné z: <https://www.justsecurity.org/wp-content/uploads/2015/11/2015-ICRC-Report-IHL-and-Challenges-of-Armed-Conflicts.pdf>, 12 s.

¹²⁵ CUYCKENS. Is Israel Still an Occupying Power in Gaza? ..., 289-290 s.

jurisprudence, především zahraniční, začíná tímto pojmem zabývat podrobněji, ale v její definici je stále mnoho neznámých. Zájem o tuto problematiku vzbudila převážně ale judikatura mezinárodních soudů, která také toto téma posunula dále, než samotná právní věda. Dalším problémem této kategorie je, že kolem ní panuje určitý koncepční zmatek¹²⁶ a je definována nejednotně v různých zdrojích. Často tak vidíme tuto kategorii jako sběrnou, nebo naopak naprosto okleštěnou o všechny její aspekty, které jsou pak probírány samostatně jako samostatné kategorie.

V celé této práci zmiňujeme, jak nedostatečná je dichotomie typologie ozbrojených konfliktů, a jak moderní konflikty nezapadají do těchto klasických kategorií. Tato skutečnost je nejvíce očividná právě v této kategorii. Projevuje se tak, že díky tomuto přístupu máme velmi omezené možnosti při klasifikaci, a z velké části případů budeme pouze uměle konflikty přesunovat z jedné kategorie do druhé. Toto potvrdil i odvolací senát v případě *Tadić*, kdy stanovil, že konflikty mohou být charakterizovány jako MOK či VOK, anebo je zde alternativa, kdy VOK a MOK existují vedle sebe, popřípadě zde existuje vnitřní konflikt který se stane internacionalizovaným neboli zmezinárodnějším.¹²⁷

V české literatuře se toto projevuje nejvíce, neboť jak jsme si již řekli, ta má tendenci se uchýlovat k polarizovanému pohledu na typologii konfliktů. Často se tak setkáváme pouze s touto dichotomií, popřípadě dichotomií doplněnou třetí sběrnou kategorií, mnohdy nespecifikovanou, která pouze do sebe shromažďuje konflikty vymykající se tomuto duálnímu pojetí. Přestože tato kategorie v takovém pojetí pokrývá velké množství případů, její definice či podmínky jejího uplatnění bývají velmi vágní, pokud jsou vůbec popsány. Často je tak zmezinárodnějším konflikt při definování postaven na pomezí obou kategorií – MOK a VOK.¹²⁸ Což je dle mého názoru, vhodné vzhledem k nedokonalosti dichotomie. Tomuto však ale neodpovídá definice zmezinárodnějším konfliktu, která je v literatuře zmiňována nejhojněji. Ta stanoví, že zmezinárodnějším konflikt je představován jako přeměna VOK na MOK, a to v důsledku právní či faktické internacionalizace.¹²⁹ Pokud ale hovoříme o tom, že je určitý typ konfliktu na pomezí dvou jiných, z jazykového výkladu můžeme předpokládat, že takový typ není zahrnut ani v jedné z těchto kategorií, ale naopak stojí mezi nimi, a to samostatně. Tvoří tak samostatnou kategorii, která obsahuje znaky obou typů, aniž by byla součástí jednoho z nich. Ale přeměna z jednoho do druhého není vytvořením žádné

¹²⁶ MAČÁK, Kubo. *Symposium: Internationalized Armed Conflicts—Four Concluding Thoughts* [online]. OpinioJuris.org, 23. ledna 2019 [cit. 12. ledna 2023]. Dostupné z: <http://opiniojuris.org/2019/01/23/symposium-internationalized-armed-conflicts-four-concluding-thoughts/>.

¹²⁷ DECOEUR, Henri. Avoiding Strict Liability in Mixed Conflicts: A Subjectivist Approach to the Contextual Element of War Crimes. *International Criminal Law Review* [online] 2013, roč. 13, č. 2, s. 473–492, [cit. 12. ledna 2023]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2095614>, 476 s.

¹²⁸ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK. *Mezinárodní humanitární právo...*, 50 s.

¹²⁹ Tamtéž.

kategorie, která by reflektovala rozdílnost mezi nimi. Tato definice nám tak dle mého naznačuje pouze to, že ozbrojený konflikt, který překročil práh VOK bude do této kategorie zařazen, a bude v ní tak dlouho, dokud nepřekročí práh MOK, ačkoliv v tomto mezním období nebude jeho kvalifikace jako VOK dostatečná. Já osobně zde dovozují, že takový pohled pouze potvrzuje rigidnost dichotomie v této typologii. Jiná možnost totiž dána není, a můžeme buď použít jedno nebo druhé, MOK či VOK, a nic mezi tím.

Na druhou stranu by ale bylo nesprávné tvrdit, že kvalifikaci není možné v průběhu probíhajícího konfliktu vůbec měnit. Klasifikace by měla být vždy odrazem skutečnosti, tudíž její změna může být v určitých případech nevyhnutelná. To je potvrzeno i dosud platným výrokem norimberského rozsudku: „Toto právo (válečné právo) není statické, ale sleduje potřeby měnícího se světa neustálým přizpůsobováním.“¹³⁰ Přesto však dle mého stanovím pouze MOK a VOK a vše co do něj nezapadá pak překvalifikovávat z jedné kategorie na druhou, může v důsledku narušovat právní jistotu, neboť nám zde absentuje stabilní kategorie, která by tomuto problému předcházela. Navíc je jistější vytvoření samostatné kategorie, než čekat zda se někdy v budoucnu naplní internacionalizace.

Klíčovým prvkem zmezinárodnělých konfliktů je tzv. internacionalizace. Samotný pojem internacionalizace je těžko uchopitelný a stejně tak těžko předvídatelný do budoucna. Ve své podstatě internacionalizace představuje transformaci z VOK na MOK, což jasně vyplývá již z jazykového výkladu tohoto slova – zmezinárodnění. Proto dle mého názoru není nijak nutné definovat tento pojem, ale spíše hledat příčiny takové transformace. Jaké situace mohou VOK povýšit do kategorie MOK? Či jaké situace způsobí, že se situace vymyká klasické dichotomii? V jurisprudenci se objevuje i určitá katalogizace těchto příčin, která nám vytváří dělení na internacionalizaci z hlediska subjektivního a objektivního.¹³¹

5.2.1. Uznání povstalecké skupiny za bojující stranu a uzavírání zvláštních dohod

První podkategorií zmezinárodnělého konfliktu je uznání za bojující stranu a uzavírání zvláštních dohod. U obou se jedná o tzv. subjektivní internacionalizaci. Nicméně oba tyto způsoby zmezinárodnění konfliktu jsou značně zastaralé a dnes již málokdy využívané. Přesto je zde uvádíme v rámci přehledu všech typů konfliktů, které v odborné literatuře můžeme najít.

První způsob představuje situaci, kdy všechny nebo alespoň některé strany konfliktu souhlasí s tím, že bude ozbrojená skupina povstalců uznána jako rovná bojující strana.¹³² Takové

¹³⁰ Rozsudek Mezinárodního vojenského tribunálu pro proces s německými hlavními válečnými zločinci v Norimberku ze dne 1. 10. 1946, *Norimberský tribunál proti Göringovi a dalším*. Publikováno ve Sborníku Mezinárodního vojenského tribunálu zasedajícího v Norimberku, část 22, 445 s. (překlad vlastní).

¹³¹ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK. *Mezinárodní humanitární právo...*, 50-51 s.

¹³² Tamtéž.

prohlášení se využívalo především v 19. století, kdy byla uznáván ozbrojený konflikt pouze mezi státy, přestože občanské války začaly nabírat na síle a jejich důsledky byly stejně ničivé. Nejvýraznějším příkladem můžeme být Americká občanská válka (1861-1865).¹³³ Nicméně dnes je to již nevyužívaný institut, neboť jak jsme již zmínili rozhoduje faktický stav nikoliv prohlášení.

Dále zde řadíme uzavírání zvláštních dohod. Toto předvídá jednak společný článek 3 ŽÚ: „*Strany v konfliktu se mimo to vynasnaží, aby zvláštními dohodami byla uvedena v účinnost všechna ostatní ustanovení této úmluvy nebo jejich část.*“¹³⁴ Zároveň tento článek taky stanoví, že u konfliktu nikoliv mezinárodní povahy musí být uplatněna „*při nejmenším*“ daná ustanovení.¹³⁵ Slovní spojení „*při nejmenším*“ zdůrazňuje, že je možné pomocí zvláštních dohod určit i jiná ustanovení, která se budou uplatňovat, respektive více než minimum, které je stanoveno ŽÚ. Stejně to uvádí haagská Úmluva o ochraně kulturních statků v případě ozbrojeného konfliktu (1954).¹³⁶

Toto úzce souvisí také s problematikou práva národů na sebeurčení¹³⁷ (viz kapitola 3.3.) Tato problematika je řazena nejednotně k různým typům konfliktů, ale v této práci ji přiřazujeme k MOK, neboť tak určuje Protokol I.¹³⁸

5.2.2. Zahraniční intervence ve vnitrostátním ozbrojeném konfliktu – zásah jednoho nebo více třetích států na podporu jedné ze stran vnitrostátního ozbrojeného konfliktu

Zahraniční intervence se řadí do tzv. objektivní internacionalizace. Je také nejčastěji zmiňovanou u tématu zmezinárodněho ozbrojeného konfliktu. V některých zahraničních zdrojích je definována jako samostatný typ. My však v rámci přehlednosti budeme všechny typy konfliktů související s internacionalizací řadit právě pod zmezinárodněho ozbrojený konflikt, a to i z důvodu jeho párového pojmu – zvnitřnělý konflikt, který bude rozebrán v následující kapitole.

Důvodem proč je zahraniční intervence států, tak úzce spjatá se zmezinárodněm konfliktem, a de facto ho představuje v podvědomí velké části odborné veřejnosti, je historický vývoj a politika států. Takové situace jsou dost možná nejčastějším případem ozbrojeného násilí od 2. poloviny 20. století.¹³⁹ Můžeme to nejlépe pozorovat v období studené války, kdy dochází k internacionalizovaným konfliktům, ačkoliv méně transparentním, v podobě vnitřních konfliktů, které byly ve skutečnosti „válkami v zastoupení“. Nejznámějším je případ podpory USA Contras

¹³³ MILANOVIC, Marko. *What Exactly Internationalizes an Internal Armed Conflict?* [online]. EJILtalk.org, 7. 5. 2010 [cit. 12 ledna 2023]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/what-exactly-internationalizes-an-internal-armed-conflict/>.

¹³⁴ DITRICHOVÁ, JUKL. *Základní prameny...*, 23 s., čl. 3.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Úmluva o ochraně kulturních statků v případě ozbrojeného konfliktu z 14. května 1954, Haag, čl. 19.

¹³⁷ MILANOVIC. *What Exactly Internationalizes an Internal Armed Conflict...*

¹³⁸ DITRICHOVÁ, JUKL. *Základní prameny...*, 177 s., čl. 1.

¹³⁹ SCHINDLER, Dietrich. International humanitarian law and internationalized internal armed conflicts. *International Review of the Red Cross* [online], 1982, roč. 22, č. 230, s. 255-264 [cit. 12. ledna 2023]. Dostupné z: <https://international-review.icrc.org/sites/default/files/S0020860400068388a.pdf>, 255 s.

v Nikaragui na počátku 80. let.¹⁴⁰ Ačkoliv se u VOK jedná především o vnitřní záležitost, snaha ostatních států ovlivnit výsledek takového konfliktu je zcela běžná. Ať už je to z důvodu zvýšené závislosti států mezi sebou, ideologických rozkolů, regionálních uskupení či mezinárodních pravidel jako je zákaz použití síly.¹⁴¹

Jak taková zahraniční intervence může vypadat? Vzhledem k pestré škále ozbrojeného násilí, i taková intervence má mnoho podob. Nejčastěji je představovaná třemi situacemi. Jedná se je jednak o boj vnitřních frakcí, vládou a ozbrojenou skupinou povstalců, z nichž obě tyto strany jsou podporovány různými státy, dále přímý vojenský zásah cizích znepřátelených mocností do VOK na pomoc opozičních stran, anebo zahraniční intervence pouze na podporu povstalecké skupiny proti ustanovené vládě.¹⁴²

U přímé vojenské intervence, tj. kdy stát zasahuje do konfliktu prostřednictvím svých jednotek, je posouzení internacionalizace jednodušší. Jedinou otázkou je, zda jakkoliv velká vojenská intervence může zmezinárodnit ozbrojený konflikt? Jak ale kvantifikovat potřebný rozsah přímé vojenské síly? Jaký je počet vojáků či jak intenzivní zásah je k tomu nutný? V žádném rozsudku není stanoven žádný konkrétní standard takové intervence. V rozsudku *Blaškić* ICTY uvedl, že zde existovala přímá intervence Chorvatska v Bosně a Hercegovině, a to zde odhadem byla přítomnost pouze 3 až 5 tisíc řádných příslušníků chorvatské armády. Ti navíc byli většinou umístěni mimo zónu konfliktu.¹⁴³ Přijetí tak nízké účasti cizího státu na VOK, může naznačovat, že jakákoliv zahraniční vojenská intervence způsobí internacionalizaci. Toto by potom ale odporovalo možnosti existence MOK a VOK vedle sebe (viz kapitola 5.2.4.).

Otázce míry zapojení se věnoval jako jediný soudní senát v přezkumu obžaloby ve věci *Rajić*. V tomto rozhodnutí senát dospěl k závěru, že k tomu, aby se VOK stal MOK, je zapotřebí aby jednotky třetího státu zasahovaly „významně a nepřetržitě“.¹⁴⁴ Což je s těžší přesný termín. Dle mého tak takové tvrzení může napovědět při aplikaci k tomu, že by vliv, který třetí stát působí, měl být většího rázu, nikoliv jednorázový a nikoliv nepatrného množství vojáků. Je tak dle mého nutné, aby takový zásah skutečně způsobil účinek, tedy aby ovlivnil nějakým způsobem dění ve VOK na kterékoliv straně. Jinak řečeno nemělo by se jednat o internacionalizaci, pokud by dění či výsledek konfliktu byly stejné nebo alespoň velmi podobné jako kdyby stát vůbec nezasáhl. Toto jsou ale mé vyvozené závěry a je již otázkou praxe, jak s touto problematikou bude naloženo, např. pokud na dobu celého konfliktu do státu vtrhnou cizí jednotky ve velkém počtu, ale bojů se budou účastnit

¹⁴⁰ STEWART, James. Towards a single definition of armed conflict in international humanitarian law: A critique of internationalized armed conflict. *International Review of the Red Cross* [online], 2003, roč. 85, č. 850, s. 313-350 [cit. 12. ledna 2023]. Dostupné z: <https://international-review.icrc.org/sites/default/files/S0035336100115199a.pdf>, 315 s.

¹⁴¹ SCHINDLER. International humanitarian law and internationalized...., 255 s.

¹⁴² STEWART. Towards a single definition...., 315 s.

¹⁴³ STEWART. Towards a single definition...., 328 s.

¹⁴⁴ Tamtéž, 329-330 s.

minimálně anebo vůbec. Taková nejasnost panuje na případu VOK ve Rwandě (1990-1994), kterého se účastnili někteří vysoce postavení ugandští vojenští pracovníci, kdy někteří autoři toto považovali za další zasahující stát, ačkoliv je to v rozporu se zjištěními ICTR, který toto odmítl.¹⁴⁵ Z tohoto nám pouze vyplývá, že dodnes nepanuje shoda na zmezinárodněm konfliktu, jeho znacích a především určování okolností, za kterých bude vojenská intervence způsobila internacionalizovat konflikt, což může působit obtíže v praxi.

Je zde také možnost považovat ovlivňování VOK třetím státem prostřednictvím přímého vojenského zásahu jako částečnou okupaci území. To by konflikt od počátku změnilo na mezinárodní a MHP by se aplikovalo v celém rozsahu.¹⁴⁶ Což jak jsme si také už zmínili několikrát je žádoucí řešení. Nicméně nemůžeme si právo v takové míře ohýbat ke své vůli. Vojenská přítomnost se vždy nerovná pojmu okupace, jak jsme si popisovali v kapitole 3. 2. této práce.

Další klíčovou otázkou je, kdy poznáme, že činnost státu je zahraniční intervencí mimo přímý vojenský zásah? Případně na jaké úrovni musí být taková činnost, aby internacionalizovala VOK? V případě *Blaškić* ICTY jeden ze soudců, soudce Shahabuddeen, zmiňuje v souvislosti s mírou kontroly zasahujícího státu tuto teorii: „...*stupeň kontroly, který je účinný za jakýchkoliv okolností, je takový co umožní napadenému státu použít sílu proti druhému státu prostřednictvím dotyčného zahraničního vojenského subjektu*“.¹⁴⁷ Ačkoliv je taková premisa správná, je dle mého názoru velmi abstraktní, čímž nám moc nepomůže u typologie konfliktů a je nutné myšlenku rozvinout stanovením alespoň dalších východisek. Dále nesouhlasím s tím, že lze stanovit určitý stupeň kontroly, který by se pak dále dal aplikovat na všechny případy za všech okolností. Moderní konflikty je nutné posuzovat konkrétně a stanovení takové míry zapojení vyvolávající internacionalizaci je značně problematická. To platí nejvíce právě u nepřímé intervence, která pokrývá široké spektrum činností, jako tajnou podporu, nepřímou kontrolu ozbrojených skupin o různé intenzitě, politické ovlivňování prostřednictvím propagandy a tak dále.¹⁴⁸ V případech takové nepřímé intervence jednají někteří z účastníků VOK jménem státu, který do takového konfliktu zasahuje.¹⁴⁹ Z těchto důvodů jsem přesvědčená, že není a nebude možné stanovit přesné hranice míry zapojení intervenujících států všeobecně pro všechny konflikty. Nicméně budeme k takovému určování potřebovat mantinely, ve kterých se můžeme při kategorizaci pohybovat. Tyto mantinely nám stanovila judikatura mezinárodních soudů, a to pomocí tří kontrolních testů. Pokud bude některý z těchto testů

¹⁴⁵ Tamtéž, 332 s.

¹⁴⁶ Tamtéž..., 331 s.

¹⁴⁷ Soudní rozhodnutí soudního senátu ICTY ze dne 3. 3. 2000, *Prosecutor v Blaškić*, č. IT-95-14-T. Prohlášení soudce Shahabuddeena, 1 s (překlad vlastní).

¹⁴⁸ DECOEUR. *Avoiding Strict Liability...*, 476 s.

¹⁴⁹ STEWART. *Towards a single definition...*, 323 s.

naplněn, lze považovat činy ozbrojených skupin či i soukromých osob ve VOK de facto za činy tohoto třetího zasahujícího státu,¹⁵⁰ což tento VOK internacionalizuje.

První test MSD popsal v případě *Nikaragua vs. Spojené státy Americké* jako test „účinné kontroly“. Tento případ se týkal Vojenské a polovojenské činnosti v Nikaragui a proti ní,¹⁵¹ kdy bylo připisováno Spojeným státům porušení MHP a spáchání zločinů proti lidskosti.¹⁵², neboť podporovaly ozbrojené organizované skupiny Contras.¹⁵³ Tento test zahrnoval především posouzení míry účasti americké vlády na činnostech Contras, jednalo se tedy o test „závislosti na straně jedné a kontroly na straně druhé“.¹⁵⁴ Stát by tak měl vykonávat kontrolu nad vojenskými operacemi ozbrojené skupiny, a pouhá materiální či finanční podpora je nedostatečná. Přičemž většina senátu MSD zastávala názor, že je pro takovou kontrolu nutné, aby jednotlivci či ozbrojená skupina měli pravomoc či pověření vykonávat úkony jménem státu.¹⁵⁵

Tento rozsudek a test „účinné kontroly“ se staly předmětem mnoha akademických sporů, jen samotné rozhodnutí mělo tři odlišná stanoviska z deseti. Proto byl také později nahrazen druhým testem stanoveným v již několikrát zmiňovaném rozsudku *Tadić*. ICTY stanovil tento test jako test „celkové kontroly“.¹⁵⁶ Tuto kontrolu představuje nutnost státu hrát velkou roli při organizování, koordinaci nebo plánování vojenských akcí podřízené ozbrojené skupiny, milice či polovojenské jednotky.¹⁵⁷ Nejedná se tak pouze o financování, obstarání vybavení či operační podpory.¹⁵⁸ Ačkoliv stát představuje tuto velkou roli v koordinaci a plánování vojenských akcí ozbrojené skupiny, není nutné, aby stát plánoval všechny operace této skupiny, či jí dával konkrétní pokyny vedení operací nebo dokonce stanovil její cíle.¹⁵⁹ Jedná se tak o volnější pouto mezi státem a ozbrojenou skupinou. Stát tak může tak být odpovědný za porušení MHP a jeho zásad, přesto že k takovému konkrétnímu porušení nemusel vydat pokyn, ale ozbrojená skupina tak učinila.¹⁶⁰

Test „celkové kontroly“ je nyní pevně zakotven v judikatuře, nicméně ani tento test nebylo zcela možné používat univerzálně. To vyplynulo na povrch především při uplatňování *Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocidy*, kdy nebylo vhodné uplatňovat rozsudek *Tadić* v kontextu odpovědnosti státu, a místo toho MSD zopakoval svůj kontrolní test z případu *Nikaragua*.¹⁶¹

¹⁵⁰ Rozhodnutí odvolacího senátu ICTY ze dne 15. 7. 1999, *Prosecution v. Duško Tadić*, č. IT-94-1-A, odst. 137, 58 s.

¹⁵¹ WHITELAW, Ian. Internationalisation of Non-international Armed Conflict. *Perth International Law Journal* [online] 2013, roč. 1, s. 30–41, [cit. 12. ledna 2023]. Dostupné z: <https://www.perthilj.com/volumeone>, 36 s.

¹⁵² Rozsudek Mezinárodního soudního dvora (ICJ) ze dne 27. 6. 1986, *Vojenské a polovojenské aktivity v Nikaragui a proti Nikaragui*. Merits, Judgment. I.C.J. Reports 1986, odst. 115, 64-65 s.

¹⁵³ WHITELAW. Internationalisation of Non-international...36 s.

¹⁵⁴ Rozsudek ICJ ze dne 27. 6. 1986, *Vojenské a polovojenské aktivity v Nikaragui...*, odst. 109, 64-65 s. (překlad vlastní).

¹⁵⁵ DECOEUR. Avoiding Strict Liability..., 477 s.

¹⁵⁶ WHITELAW. Internationalisation of Non-international...37 s.

¹⁵⁷ Rozhodnutí odvolacího senátu ICTY ze dne 15. 7. 1999, *Prosecution v. Duško Tadić*, č. IT-94-1-A, odst. 137, 58-59 s.

¹⁵⁸ WHITELAW. Internationalisation of Non-international...37 s.

¹⁵⁹ DECOEUR. Avoiding Strict Liability..., 477-478 s.

¹⁶⁰ Rozhodnutí odvolacího senátu ICTY ze dne 15. 7. 1999, *Prosecution v. Duško Tadić*, č. IT-94-1-A, odst. 137, 59 s.

¹⁶¹ WHITELAW. Internationalisation of Non-international...37-38 s.

Dle některých autorů je u testu „*účinné kontroly*“ snaha o připsání konkrétních činů státu, který činní kontrolu. To můžeme vidět v případě *Nikaragua*, kdy porušování MHP nebylo připsáno USA. Zatímco u testu „*celkové kontroly*“ je zde snaha o připsání všech činů nestátního aktéra kontrolujícímu státu, což odpovídá tomu, že zde není požadavek konkrétních pokynů a příkazů.¹⁶² Z důvodu této neuniverzálnosti obou testů je podle některých autorů možným, a dle mého i vhodným, výsledkem koexistence obou kontrolních testů, přičemž test „*účinné kontroly*“ je vhodný při posuzování odpovědnosti státu a test „*celkové kontroly*“ je vhodný ke zkoumání internacionalizace ozbrojeného konfliktu.¹⁶³

A konečně třetím a posledním testem je test „*specifických instrukcí*“.¹⁶⁴ Tento test se týká jednotlivců a skupin neorganizovaných do vojenských struktur. U nich ICTY nepovažoval „*celkovou kontrolu*“ za postačující. Soud tak stanovil, že třetí stát musí vydat konkrétní pokyny nebo směrnice zaměřené na spáchání konkrétních činů, nebo musí tyto činy veřejně potvrdit či schválit po jejich spáchání.¹⁶⁵

V neposlední řadě musíme zmínit, kdy intervence nestačí k přeměně VOK na MOK? Jedná se o zahraniční intervenci na pozvání, popřípadě se souhlasem, státu proti nestátní skupině.¹⁶⁶ Zajímavým případem je ozbrojený konflikt v Afghánistánu, který se podle některých autorů internacionalizoval kvůli přítomnosti zahraničních sil. Jiní však ale tvrdí, že je to chybná domněnka, neboť zde neexistují dva státy, které by mezi sebou bojovaly. USA, Spojené království a další státy NATO bojují společně s vládou Afghánistánu proti nestátnímu aktérovi Talibanu. Jednají jménem vlády Afganistánu a s jejím souhlasem. Pokud by se jednalo o zmezinárodněly konflikt, tak by Taliban měl právo bojovat a nemohl by být potrestán za vzpouru proti zákonné vládě.¹⁶⁷ To však státy odmítají, a také na akademické půdě se takové tvrzení setkává s obecným nesouhlasem.¹⁶⁸ Neznamená to, že jakákoliv intervence na straně státu vylučuje zmezinárodněly konflikt. Podstatný je souhlas státu, pokud tento souhlas chybí konflikt se internacionalizuje. Příklad takového zásahu bez souhlasu může být konflikt mezi Izraelem a Hizballáhem v Libanonu v roce 2006.¹⁶⁹

5.2.3. Zahraniční intervence ve vnitrostátním ozbrojeném konfliktu – zásah mnohonárodnostních sil pod velením OSN nebo se souhlasem OSN

Přítomnost jednotek mnohonárodnostních sil nemusí internacionalizovat konflikt vždy, neboť často nejsou ani stranou konfliktu. Je tomu tak proto, že jednotky se obvykle boju neúčastní,

¹⁶² MILANOVIC. *What Exactly Internationalizes an Internal Armed Conflict...*

¹⁶³ WHITELOW. *Internationalisation of Non-international...* 37-38. s.

¹⁶⁴ DECOEUR. *Avoiding Strict Liability...*, 478 s.

¹⁶⁵ Rozhodnutí odvolacího senátu ICTY ze dne 15. 7. 1999, *Prosecution v. Duško Tadić*, č. IT-94-1-A, odst. 132, 56 s.

¹⁶⁶ DAPO. *Classification of Armed Conflicts...*, 43 s.

¹⁶⁷ MILANOVIC. *What Exactly Internationalizes an Internal Armed Conflict...*

¹⁶⁸ DAPO. *Classification of Armed Conflicts...*, 43-44 s.

¹⁶⁹ MILANOVIC. *What Exactly Internationalizes an Internal Armed Conflict...*

ale jsou na území konfliktu rozmístěny za účelem udržování míru.¹⁷⁰ Cílem OSN je přispět ke zvládnutí konfliktu a napomáhat tam, kde roste napětí a hrozba konfliktu. Jedná se tak často o preventivní nasazení.¹⁷¹ Ačkoliv udržování míru není zakotveno v Chartě OSN, samotná OSN už od roku 1948 podniká mírové mise, v rámci které jsou rozmístěni na území vojenští pozorovatelé, kteří pouze monitorují situaci ve státě.¹⁷² Jejich mandát jim neumožňuje poskytovat podporu jednomu nebo druhému z protivníků.¹⁷³ Vojáci mírových sborů jsou vyzbrojeni, ale k použití těchto zbraní se mohou uchýlit pouze v případě sebeobrany.¹⁷⁴ V akademickém prostoru převažuje názor, že mírové jednotky, které jednájí na obranu svého mandátu, se nebudou ve většině případů přímo účastnit nepřátelských akcí, a proto mají být považovány za osoby oprávněné k civilní ochraně, neboť mají určité „vyšší poslání“.¹⁷⁵

Případy, kdy takový konflikt bude zmezinárodnějším, a tedy mnohonárodnostní síly OSN budou stranou konfliktu jsou pouze dva. Zaprvé se jedná o konflikty, kdy se tyto jednotky přímo účastní probíhajících bojů na podporu jedné strany. Jedná se tak například o misi OSN v Demokratické republice Kongo, kdy OSN poskytovala vojenskou podporu legitimní vládě Konga proti ozbrojenému útoku opoziční strany.¹⁷⁶

Zadruhé se jedná o případy, kdy tyto mezinárodní jednotky zasahují do konfliktu, aniž by podporovaly jakoukoliv z válčících stran. Nicméně ani zde není konflikt zmezinárodněn bez dalších podmínek. Pro internacionalizaci v tomto případě je potřeba, aby míra zapojení jednotek OSN dosáhla požadovaného stupně intenzity, a nesmí se jednat pouze o sebeobranu. Tento stupeň intenzity musí být takový, jaký je u VOK (viz kapitola 4).¹⁷⁷

Klíčovou otázkou pak je, zda autorizace ze strany OSN, tj. udělení souhlasu, nějakým způsobem ovlivňuje klasifikaci konfliktu?¹⁷⁸ Byl by výsledek klasifikace odlišný v případě, že ozbrojené síly jednájí bez tohoto souhlasu? V dokumentu *Návrhy článků o odpovědnosti mezinárodních organizací z roku 2011* vypracovaný Komisí pro mezinárodní právo: „*Jednání orgánu státu (...), které je dáno k dispozici jiné mezinárodní organizaci, se podle mezinárodního práva považuje za akt této druhé organizace, pokud tato organizace vykonává nad tímto jednáním účinnou kontrolu.*“¹⁷⁹ V tomto případě OSN má

¹⁷⁰ VITE. Typology of armed conflicts..., 87 s.

¹⁷¹ Informační centrum OSN v Praze. *Fakta a čísla OSN: základní údaje o Organizaci spojených národů*. Praha: Informační centrum OSN, 2005, 297 s. Dostupné z: <https://osn.cz/wp-content/uploads/2022/08/fakta-osn-2005-web.pdf>, 63 s.

¹⁷² Tamtéž, 65 s.

¹⁷³ VITE. Typology of armed conflicts..., 87 s.

¹⁷⁴ Informační centrum OSN v Praze. *Fakta a čísla OSN*...66 s.

¹⁷⁵ DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 52 s.

¹⁷⁶ VITE. Typology of armed conflicts..., 87 s.

¹⁷⁷ VITE. Typology of armed conflicts..., 87 s.

¹⁷⁸ DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 47 s.

¹⁷⁹ Zpráva Komise Valné hromadě o práci jejího 63. zasedání. *Yearbook of the International Law Commission, 2011, vol. II, Part Two*. New York a Ženeva: United Nation Publication, 2018. Dostupné z: https://legal.un.org/ilc/publications/yearbooks/english/ilc_2011_v2_p2.pdf, 40 s. čl. 7.

účinnou kontrolu nad kontingentem z ozbrojených sil státu tam, kde má OSN operační kontrolu nad těmito silami, takže jednotky tak jednají v zásadě jako orgány OSN. Pokud tuto kontrolu nemá, tak OSN nenes odpovědnost, a tyto síly jsou primárně pod národní kontrolou, i když fungují na základě mandátu OSN. *Příkladem může být třeba udělení oprávnění k odstranění přítomnosti Iráku z Kuvajtu v roce 1990.*¹⁸⁰ Dle mého tak je udělení souhlasu podstatné pro kvalifikaci ozbrojených konfliktů. Pokud souhlas není udělen, lze zcela bez pochyb předpokládat, že zde není ani účinná kontrola, neboť mnohonárodnostní síly jednají bez posvěcení OSN. Jinak řečeno není-li souhlas nemůže být ani operační kontrola. Není-li tak účinná kontrola, nemůže se jednat o zmezinárodněly konflikt.

Ostatní aspekty internacionalizovaného konfliktu by měly být shodné s předchozí kapitolou týkající se zahraniční intervence, tj. pokud ozbrojené síly jsou ve VOK se souhlasem státu, ve kterém se konflikt odehrává – jedná se VOK, jinak se jedná o zmezinárodněly konflikt. Ačkoliv na tomto řešení není jasný konsenzus právní vědy, je to alespoň dle mého řešení logické. VOK tak získává dimenzi zmezinárodnělyho zapojením a zásahem třetí strany – státu nebo mnohonárodnostních sil OSN.

5.2.4. Zmezinárodněly konflikt jako konflikt smíšený

Posledním tématem týkajícím se zmezinárodnělyho konfliktu je tzv. smíšený ozbrojený konflikt. Jedná se spíše než o samostatný typ konfliktu, o způsob interpretace zmezinárodnělych konfliktů. Toto vytváří značné koncepční problémy, neboť smíšený ozbrojený konflikt, předpokládá existenci jak VOK, tak MOK souběžně.¹⁸¹ Tento přístup je často kritizován,¹⁸² neboť tak narušuje pojetí zmezinárodnělyho konfliktu jako samostatné kategorie v typologii konfliktů, a tím způsobuje nepřehlednost celé problematiky. Nicméně však toto pojetí není vyloučeno ani jurisprudencí, ani judikaturou. V právní teorii můžeme takový přístup nalézt třeba u uznávaného odborníka na MHP a bývalého soudce MSD Christophera Greenwooda. Ten tvrdí, že: „není nic vnitřně nelogického nebo nového u určitého souboru nepřátelství charakterizovat některé jeho aspekty jako mezinárodní ozbrojený konflikt, zatímco jiné jako vnitřní.“¹⁸³ Dle něj takové konflikty mají dvojitý aspekt, kdy je vláda současně zapojena do nepřátelských akcí s povstaleckým hnutím, a s jiným státem, který toto hnutí podporuje.¹⁸⁴ V judikatuře to můžeme vidět v případě *Tadić*, kdy ICTY připouští, že: „(...) konflikty v bývalé Jugoslávii mohly být charakterizovány jako vnitřní a mezinárodní,

¹⁸⁰ DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 47-48 s.

¹⁸¹ Tamtéž 45 s.

¹⁸² DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 45 s.

¹⁸³ GREENWOOD, Christopher. Development of International Humanitarian Law by the ICTY. *Max Planck Yearbook of UN Law* [online], 1998, roč. 2, č. 1, s. 97–140 [cit. 30. ledna 2023]. Dostupné z: https://www.mpil.de/files/pdf2/mpunyb_greenwood_2.pdf, 117 s.

¹⁸⁴ Tamtéž.

nebo alternativně jako vnitřní konflikt vedle mezinárodního, nebo jako vnitřní konflikt, který se internacionalizoval...¹⁸⁵ Podobný názor zaujímá i MVČK.¹⁸⁶

Pokud budeme tedy brát, že více různých konfliktů existuje současně, tak z logiky věci, bude muset být uplatněno odlišné právo na každý typ konfliktu zvlášť. Což je ovšem největším problémem smíšeného konfliktu, neboť bude velmi obtížné určit, který rámec se vztahuje na které operace, tj. které operace jsou čistě mezi dvěma státy, a které jsou uskutečněny pouze v rámci VOK proti ozbrojeným skupinám.¹⁸⁷ Celá aplikace práva se tak stává nepřehlednou a značně ztěžující právní jistotu, která je pilířem každého právního systému (dále v kapitole 5.2.5.).

Právní věda na to odpovídá dvěma přístupy. Jedná se o tzv. „globální“ charakterizaci a o tzv. „smíšenou“ charakterizaci ozbrojeného konfliktu.¹⁸⁸ Tyto přístupy nám přibližují, jak aplikovat právo za předpokladu, kdy máme souběžně více konfliktů s mezinárodními a vnitrostátními prvky. Jedná se však o dva názorové proudy v právní teorii, na kterých není všeobecná shoda. Již uvedená citace z případu Tadić nám dává základ klasického smíšeného pohledu.¹⁸⁹ Jasně nám stanovuje možnost existence několika ozbrojených konfliktů souběžně, která má být respektována. Tento přístup, dle mého výkladu, tak apeluje na rozlišování mezi jednotlivými konflikty v různých časech a místech¹⁹⁰, a jejich striktnímu dělení na MOK a VOK. Dle tohoto pohledu není internacionalizace u smíšeného konfliktu vůbec vyloučena, nýbrž že je omezena na subjekty mezinárodního práva, tj. internacionalizace se nevztahuje na konflikt jako celek. Toto v zásadě podporují i úmluvy MHP, které striktně rozlišují MOK a VOK.¹⁹¹ Jak již bylo poukázáno takové striktní dělení podle dichotomie je v praxi často nereálné a nepřesné a také v právní teorii takový zkosnatělý systém působí pouze zmatky a nejasnosti v typologii moderních ozbrojených konfliktů. Ostatně podle odbornice na MHP Arvil McDonalldové: „s nárůstem počtu vnitřních a internacionalizovaných ozbrojených konfliktů přichází větší uznání, že striktní rozdělení konfliktů na vnitřní a mezinárodní je stěží možné, pokud vůbec kdy bylo...“¹⁹²

Naopak tzv. globální přístup stanoví, že při existenci více konfliktů s prvky vnitrostátními i mezinárodními, budeme aplikovat celý soubor MHP. Tento pohled má značnou podporu soudců

¹⁸⁵ Rozhodnutí o obranném návrhu pro mezitímní odvolání v jurisdikci senátu ICTY ze dne 2. 8. 1995, *Prosecution v. Duško Tadić*, odst. 72 (překlad vlastní).

¹⁸⁶ GREENWOOD. *Development of International Humanitarian...*, 117 s.

¹⁸⁷ BARTELS, Rogier. *The Classification of Armed Conflicts by International Criminal Courts and Tribunals*. *International Criminal Law Review* [online], 2020, roč. 20, č. 4, s. 595–668 [cit. 30. ledna 2023]. Dostupné z: <https://brill.com/view/journals/icla/icla-overview.xml>, kap. 4.4.

¹⁸⁸ STEWART. *Towards a single definition...*, 333 s.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ JENSEN, Eric. *Applying a Sovereign Agency Theory of the Law of Armed Conflict*. *Chicago Journal of International Law* [online], 2012, roč. 12, č. 2, s. 685–727 [cit. 30. ledna 2023]. Dostupné z: <https://chicagounbound.uchicago.edu/cjil/>, 718 s.

¹⁹¹ STEWART. *Towards a single definition...*, 333 s.

¹⁹² Tamtéž, 334-335 s.

i akademiků¹⁹³ a dokonce i MVČK, který prosazoval uplatnění celého MHP ve vietnamské válce (1965).¹⁹⁴ *Globální* pohled tak staví na tom, co jsme v této práci mnohokrát zmiňovali, a to, že aby byl naplněn účel MHP je nutné ho použít na co největší počet případů. Je tak logické, že aplikace celého MHP na konflikt ve kterém jsou prvky MOK, je v souladu s cíli a hodnotami MHP. Navíc v ozbrojeném konfliktu izolovat jednotlivé útoky, tak aby bylo možné je rozlišovat na MOK a VOK působí uměle¹⁹⁵ a příliš komplikovaně. Nicméně státy takovou interpretaci vysloveně odmítly, když odmítly pokus MVČK o přijetí ustanovení, dle kterého by se uplatnilo celé MHP, pokud je v občanské válce prvek zahraniční intervence.¹⁹⁶ Opačným argumentem k této situaci by byla míra zapojení třetího státu, a to především u skryté agrese, kdy by bylo koncepčně nelogické, aby nebyl splněn žádný z testů internacionalizace, o kterém jsme hovořili v předchozích kapitolách, a MHP jako celek by se stejně použilo. Mohlo by tak dojít k zneužívání MHP, kdyby se ozbrojené skupiny ve VOK domáhaly použití práva pro MOK jen a pouze z důvodu, že mají dodávky zbraní z jiného státu. Nejvíce toto pak mohlo být zneužíváno teroristickými organizacemi. Nad to můžeme zmínit, že pravidla MOK jsou vytvořena a přizpůsobena státům, nikoliv nestátním aktérům. Takové pravidla jsou pak pro ně příliš zatěžující.¹⁹⁷

Ačkoliv je řešení takových situací velkým problémem a je to předmětem velké diskuse, právní odpovědi na to doposud nejsou jednoznačné.¹⁹⁸ Jednotky v boji však jen těžko budou moct rozlišovat takové prvky dichotomie a podle toho následně dodržovat právo tomu odpovídající. Theodor Meron tak shrnuje, že: „*Rozlišení mezi mezinárodními a nemezinárodními konflikty je zvláště obtížné v současných konfliktních situacích, které často představují aspekty obou...Neexistuje žádný dohodnutý mechanismus pro charakterizaci situací takového násilí.*“¹⁹⁹

Souhlasím s tím, že na existenci obou konfliktů není nic vyloženě nelogického, ale je to dle mého názoru opět past dichotomie, která nám neposkytuje rychlé a jasné řešení především v praxi. A je to potom důkaz toho, že současné právo neumí na konflikty, které lze označit jako „smíšené“, dostatečně reagovat vzhledem k neustálé snaze přísného rozlišování na buď, anebo. MHP potom řeší případy pouze fragmentárně a často neadekvátně. Tyto mezery se tak objevují především v tzv. skryté agresi, tedy v případech kdy jsou vnější prvky konfliktu, např. pomoc třetího státu, skryté.

¹⁹³ Tamtéž.

¹⁹⁴ WHITELAW. *Internationalisation of Non-international*...35 s

¹⁹⁵ Tamtéž, 38 s.

¹⁹⁶ STEWART. *Towards a single definition*..., 335 s.

¹⁹⁷ MILANOVIC, HADZI-VIDANOVIC. *A Taxonomy of Armed Conflict*..., 42 s.

¹⁹⁸ JENSEN. *Applying a Sovereign Agency Theory*..., 718 s.

¹⁹⁹ MERON, Theodor. *The Humanization of International Law*. Součástí série The Hague Academy of International Law Monographs, roč. 3. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2006, 551 s. Dostupné z: <https://www.corteidh.or.cr/tablas/r32567.pdf>, 30 s. (překlad vlastní).

Jako tomu bylo např. v korejském konfliktu (1950-1953).²⁰⁰ Objevuje se ale i názor, že smíšený konflikt, tak jak jsme si ho zde popsali, je pouze určitou záložní kategorií, v případech, kdy argumenty ve prospěch internacionalizace selhávají, a v ostatních případech je tato kategorie smíšených ozbrojených konfliktů nadbytečná.²⁰¹

5.2.5. Dopady kvalifikace zmezinárodnělého ozbrojeného konfliktu

Můžeme taky shrnout, že ať už bereme internacionalizovaný konflikt jako transformaci z VOK na MOK, samostatnou kategorii nebo smíšený konflikt skládající se z více bilaterálních vztahů, nic to nemění na realitě, kdy máme VOK, do kterého nějakým způsobem zasahují vnější prvky. Takový zásah už ze své povahy ovlivňuje dění v tomto vnitřním konfliktu. Odpověď na to, jak takovým situacím přistupovat zůstává nezodpovězená a protichůdné názorové proudy mají silné argumenty pro i proti každému přístupu. A dokud státy samotné nepřijmou stanovisko k této situaci, anebo mezinárodní soudy neustanoví soudní praxi, která bude konzistentní, je to stále jen na úrovni akademické debaty.

Pro zmezinárodnělý ozbrojený konflikt je kriticky důležité určení, který soubor právních pravidel platí.²⁰² Na konferenci vládních expertů pro Reformaci a rozvoj MHP v Ženevě (1971) MVČK navrhl přijetí tohoto ustanovení: „Když v případě nemezinárodního ozbrojeného konfliktu jedna nebo druhá strana nebo obě strany, těžší z pomoci operačních ozbrojených sil poskytované třetím státem, strany konfliktu uplatňují celé mezinárodní humanitární právo použitelné v mezinárodních ozbrojených konfliktech“.²⁰³ Ačkoliv toto ustanovení nebylo přijato, neboť se nesešlo s dostatečnou podporou, domnívám se, že takové řešení je správné a logické.

Pokud v konfliktu dochází k internacionalizaci, je nutné užít pravidla týkající se MOK, neboť některé vztahy budou muset být mezinárodní. Dle mého názoru by bylo chaotické a narušující právní jistotu posuzovat vztahy vnitrostátní v takovém konfliktu pouze ččkami dichotomie, tj. užití pouze právních předpisů týkajících se VOK na tyto vztahy s vnitřní charakteristikou. Užití obou právních režimů tak způsobí nepřehlednost a zmatek, protože je velmi často těžké rozlišit, která konkrétní situace spadá pod který režim, a to zvláště pokud se v praxi překřičují.

Zdržlivost států, ačkoliv pochopitelná, tak zabraňuje užití mezinárodních norem na celý zmezinárodnělý konflikt. Nesmíme ale zapomínat, že VOK, a především ty s mezinárodním

²⁰⁰ DRAPER, Colonel. Humanitarian Law and Internal Armed Conflicts. *Ga. J. Int'l & Compar. L.* [online], 1983, roč. 13, zvláštní číslo, s. 253–277 [cit. 30. ledna 2023]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.uga.edu/gjicl/>, 254 s.

²⁰¹ MILANOVIC, HADZI-VIDANOVIC. *A Taxonomy of Armed Conflict...*, 42 s.

²⁰² STEWART. *Towards a single definition...*, 316 s.

²⁰³ SCHINDLER. *International humanitarian law and internationalized...*, 257 s. (překlad vlastní).

prvkem, jsou často nejničivější a způsobují dalekosáhlé ztráty na civilním obyvatelstvu i na civilním majetku, proto se mi zdá jako nevyhnutelné použít celé MHP.

Dnes nám však nezbyvá nic jiného než vycházet z premisy, že v internacionalizovaném ozbrojeném konfliktu je třeba rozlišovat jeho mezinárodní a „nemezinárodní“ složky.²⁰⁴ Nicméně pokud však budeme rozlišovat jednotlivé prvky na mezinárodní a vnitrostátní, nikdy by to nemělo být na úkor hlavních zásad a smyslu MHP. Je to také v souladu s poselstvím Červeného kříže, které má především snižovat utrpení z hrůz ozbrojených konfliktů.

5. 3. Zvnitrostátněly ozbrojený konflikt

Zvnitrostátněly ozbrojený konflikt je poměrně nový koncept a v literatuře ho nalezneme pouze poskromnu. Jedná se ovšem o párový pojem k zmezinárodnělému konfliktu. V internacionalizaci přistupuje k VOK vnější prvek, a naopak u „zvnitřnění“ tento vnější prvek odpadá. Příkladem takového konfliktu může být situace v Iráku po roce 2003, kdy je zde MOK více států, ale po vítězství jednoho se změni vláda v druhém státě, to ale vyústí v občanskou válku, přičemž vojska vítězného státu zde zůstávají se souhlasem této nové vlády. Souhlas legitimní vlády tak vylučuje internacionalizaci.²⁰⁵

Legitimnost a určitou míru nezávislosti zdůrazňujeme, neboť v opačném případě by mohlo dojít k podkopání okupačního práva zřízením loutkové vlády a nárokováním si jejího souhlasu. Přičemž míra takové legitimacy je určena stupněm kontroly nad územím státu a dosažením uznání na mezinárodní úrovni.²⁰⁶

Zvnitrostátněly konflikt můžeme nalézt také v judikatuře. Jeho existenci, ač nepřimo, podporují rozsudky *Čelebići* a *Tadić*, u kterých byla shoda na tom, že před formálním stažením Jugoslávské lidové armády (po 19. 5. 1992) měl příslušný konflikt mezinárodní charakter, ale následně se stal vnitřním, neboť bosenští Srbové nebyli agenti Svazové republiky Jugoslávie.²⁰⁷

Na takové konflikty se tak budou z logiky věci vztahovat ustanovení pro VOK. Jedinou otázkou, která je zde sporná, je v jakém okamžiku „zvnitřnění“ nastane. Jedná se o okamžik formálního ustanovení vlády, svobodných voleb či faktického uchopení moci²⁰⁸ Na tyto otázky však bohužel odpovědi v právní vědě ani judikatuře nejsou. Dle mého názoru jsou zde jen dvě možnosti. Pokud budeme postupovat dle argumentace – MHP má především reagovat na faktický stav nikoliv na prohlášení stran – je možné takový souhlas udělit, až po faktickém získání moci. Pokud ale budeme postupovat dle argumentace – MHP je nutné použít na co největší počet případů

²⁰⁴ SCHINDLER. *International humanitarian law and internationalized...*, 258 s.

²⁰⁵ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK. *Mezinárodní humanitární právo...*, 56 s.

²⁰⁶ DAPO. *Classification of Armed Conflicts...*, 44 s.

²⁰⁷ STEWART. *Towards a single definition...*, 336-337 s.

²⁰⁸ ONDŘEJ, ŠTURMA, BÍLKOVÁ, JÍLEK. *Mezinárodní humanitární právo...*, 56 s.

– tak již při formálním ustanovení. Jiná možnost se zdá nepravděpodobná. Osobně se přikláním k první možnosti, neboť právo má být uceleným celkem, a bylo by nelogické v celém MHP postupovat podle faktické situace a v tomto případě tak neučinit.

5.4. Vnitrostátní ozbrojený konflikt probíhající na území několika států

Vnitrostátní konflikty jsme si již podrobně popsali v kapitole 4 této práce. To, že se VOK odehrává na území jediného státu, není vyloženě zařazeno mezi jeho podmínky, ale je to vyvozeno z textů MHP. Jak společný článek 3 k ŽÚ tak Protokol II. totiž stanoví, že se jedná o konflikt, který „vznikne na území některé z Vysokých smluvních stran“.²⁰⁹ Oba dokumenty tak předpokládají, že se konflikt odehrává pouze v jednom státě. Stejně tak v případě *Tadić* se hovoří o konfliktech „uvnitř států“ a Římský statut stanoví, že konflikty, „probíhají na území států“.²¹⁰ Realita však tomuto nemusí odpovídat. Někteří autoři se proto domnívají, že se jedná o samostatnou kategorii typologie, kterou označují jako „nadnárodní“ nebo „mimostátní“ konflikty. A tomuto by měla odpovídat i aplikace vhodného práva.²¹¹

5.4.1. „Vyvezené“ vnitrostátní ozbrojené konflikty

U tzv. „vyvezených“ VOK strany z původního VOK pokračují v boji na území dalších států a to s se souhlasem těchto států, buď výslovným či tichým. Nejčastějším případem takového konfliktu je situace, kdy vládní síly pronásledují ozbrojenou skupinu, která hledá útočiště na území sousedního státu.²¹² Příkladem takového přelévání násilí mezi Somálskem a Keňou. Kdy militantní skupina Al-Shabaab působící v Somálsku často přechází na území Keni, a zde činí sporadické útoky. Keňské ozbrojené síly se tomuto brání a někdy při vytlačování této skupiny překračují hranici se Somálskem.²¹³

5.4.2. Přeshraniční vnitrostátní ozbrojené konflikty

U přeshraničních VOK se konflikt nepřelévá z jednoho státu do druhého, ale naopak počíná v jiném státě. Jedná se o případy, kdy je nestátní skupina primárně založena v územním státě, ale zapojila se do přeshraničních útoků na cizí stát nebo je jinak považována za hrozbu pro bezpečnost cizího státu²¹⁴, přičemž ozbrojená skupina není pod kontrolou státu, kde má sídlo či nejedná jeho jménem – v takovém případě by se jednalo o zmezinárodnělý konflikt,²¹⁵ podle větší

²⁰⁹ DÍTRICHOVÁ, JUKL. *Základní prameny...*, čl. 3.

²¹⁰ MILANOVIC, HADZI-VIDANOVIC. *A Taxonomy of Armed Conflict...*, 29 s.

²¹¹ VITE. *Typology of armed conflicts...*, 88 s.

²¹² Tamtéž, 89 s.

²¹³ MILANOVIC, HADZI-VIDANOVIC. *A Taxonomy of Armed Conflict...*, 31 s.

²¹⁴ DAPO. *Classification of Armed Conflicts...*, 55 s.

²¹⁵ VITE. *Typology of armed conflicts...* 90 s.

části odborníků a mezinárodních tribunálů. Opačný názor pak tvrdí, že vznikne smíšený konflikt, tj. jak VOK, tak MOK vedle sebe souběžně.²¹⁶

Ukázkovým příkladem takového konfliktu je válka mezi Izraelem a Libanem (2006), přičemž VOK se odehrával mezi Izraelem a vojenskými jednotkami Hizballáhemu, které útočily na izraelském území. Rozhodující zde byla povaha stran, nikoliv přeshraniční charakter, což potvrzuje i fakt že tyto milice nejednaly jménem státu Libanonu.²¹⁷

Rozhodné právo tak vyvolává problémy, neboť dle dané dichotomie tento konflikt vybočuje snad nejvíce ze všech konfliktů, které jsme si zde popisovali. Nejedná se o MOK, neboť spor není mezi státy, nejedná se ani o zmezinárodnělý konflikt, neboť intervence je se souhlasem státu a nejde ani o VOK, neboť ozbrojená skupina nebojuje proti vládě státu, do kterého uprchla. Nejvhodnějším řešením takové situace by bylo vytvoření samostatné kategorie²¹⁸ a určení práva, kterým se takové konflikty budou řídit. To je ale dost nepravděpodobné vzhledem k neochotě států. Proto pro nalezení řešení si musíme pomoci výkladem. Dle mého názoru bychom se měli přiklonit k pravidlům VOK než MOK, neboť podstatným prvkem konfliktu je povaha aktéra, a nikoliv kde se nachází. Vzhledem k tomu, že se povaha těchto subjektů nemění, je dle mého logické zachovat pravidla pro VOK. Znepřátelenými stranami nejsou dva státy, ale stát a nestátní skupina.²¹⁹ Toto nevylučuje ani společný článek 3, pokud jej interpretujeme ve smyslu toho, že VOK jsou takové, které se odehrávají ve státě, který je signatářem ŽÚ bez ohledu na to, zda je skutečně stranou konfliktu.²²⁰

Úskalím však je, že pokud probíhají boje ve více státech, může to vypovídat nejen o síle ozbrojené skupiny, ale také vyšší míře ohrožení civilních subjektů. Z toho důvodu by bylo možné argumentovat, že takový rozměr konfliktu by měl mít povahu MOK a mělo by být užito celé MHP. Takové řešení je však nepravděpodobné, neboť státy toto nepodporují. Jediným takovým případem, kdy použijeme právo MOK na vnitřní konflikt bude boj za národní osvobození (viz kapitola 3.3.).²²¹

Dalším možným řešením této situace by bylo přistupovat k situaci jako ke dvěma paralelně vzniklým konfliktům, s tím že každý bude mít jiný právní režim, tak jak jsme si to popsali u smíšených konfliktů. Nicméně pokud jsou takové konflikty neoddělitelně spojeny, účastníci budou muset dodržovat právo MOK, jako právo obsáhlejší.

²¹⁶ DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 64 s.

²¹⁷ VITE. Typology of armed conflicts...91-92 s.

²¹⁸SCHÖNDORF, Roy. Extra-State Armed Conflicts: Is There a Need for a New Legal Regime? *N.Y.U. J. Int'l. L. & Pol.* [online], 2004, roč. 37, č. 1, s. 1-78 [cit. 30. ledna 2023]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=644821>, 41 s.

²¹⁹ DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 57 s.

²²⁰ MILANOVIC, HADZI-VIDANOVIC. *A Taxonomy of Armed Conflict...*, 31 s.

²²¹ SCHÖNDORF. Extra-State Armed Conflicts..., 44 s.

Posledním případem, kdy bude zcela jistě použito právo MOK na takový konflikt bude situace, kdy stát okupuje cizí stát, aby zasáhl proti nestátní skupině nebo v důsledku konfliktu s nestátní skupinou. V takovém případě musí vždy nastoupit okupační právo.²²²

5.5. Mezinárodní terorismus a ozbrojený konflikt

V souvislosti s předchozí kapitolou musíme na závěr této práce ještě zmínit okrajově problematiku mezinárodního terorismu. Ten se vyznačuje nespočtem teroristických útoků a protiteroristických operací probíhajících v několika zemích.²²³ Obecně můžeme říct, že terorismus je metoda k prosazování politických cílů a zájmů prostřednictvím paniky, teroru a nátlaku. Jedná se tedy o určitou formu násilí, která je typická jak pro MOK, tak pro VOK. Nicméně teroristickou skupinu, jako je Al-Kaida, můžeme jen těžko identifikovat jako ozbrojenou skupinu s potřebnou organizovaností pro VOK.²²⁴ Ani odborníci si u takových skupin nejsou zcela jisti, jak je taková skupina propojena, a útoky samotné činí jednotlivci či organizované skupiny bez zjevné podřízenosti určitému centrálnímu vedení na nadnárodní úrovni.²²⁵

Je pravdou, že se po útocích z 11. 9. 2001 Rada bezpečnosti OSN usnesla, že na americké půdě došlo k ozbrojenému útoku ve smyslu článku 51 Charty OSN, a že je možné použít ozbrojenou sílu v sebeobraně proti těmto útokům. Nicméně pojem ozbrojený útok není totožným pojmem ozbrojeného konfliktu. Proto, aby bylo možné použít MHP u útoků nadnárodní teroristické skupiny musel by existovat faktický vztah mezi skupinou a určitým státem a zároveň by síla útoků musela mít povahu útoku ozbrojené síly. Al-Kaida ani jednu skutečnost nenaplnuje v dostatečné míře.²²⁶

Stejně tak není možné z hlediska zásad MHP legitimizovat terorismus, tím že jej uznáme jako ozbrojenou skupinu. Teroristické cíle jsou z větší části civilní objekty, což je v rozporu s ochranou civilního obyvatelstva, na kterém MHP stojí. Navíc útoky teroristických skupin jsou trestné činy, které nelze ani ospravedlnit ani dekriminlizovat. Proto i terorismus nelze podřadit pod MHP. V případě odvetných útoků USA proti Al-Kaidě, se vedly tyto útoky proti státům podporujícím tuto skupinu, proto jednotlivé odvetné akce můžeme kvalifikovat jako MOK, aniž bychom museli zvláště kvalifikovat útoky teroristické skupiny jako samostatnou kategorii.²²⁷

²²² DAPO. Classification of Armed Conflicts..., 59 s.

²²³ VITE. Typology of armed conflicts..., 92 s.

²²⁴ FUCHS, Jiří. Terorismus nebo válka? In: ONDŘEJ, Jan, ŠTURMA, Pavel (eds.) *Bezpečnost organizací, mezinárodní bezpečnost a mezinárodní humanitární právo: sborník mezinárodní konference*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ediční středisko v nakl. IFEC, 2008, s. 267-275, 271-272 s.

²²⁵ IBL, Petr. Mezinárodní terorismus. In: ONDŘEJ, Jan, ŠTURMA, Pavel (eds.) *Bezpečnost organizací, mezinárodní bezpečnost a mezinárodní humanitární právo: sborník mezinárodní konference*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ediční středisko v nakl. IFEC, 2008, s.156-168, 161-163 s.

²²⁶ FUCHS. Terorismus nebo válka?..., 273 s.

²²⁷ Tamtéž..., 274 s.

Ačkoliv se setkáváme pojmy jako „*válka s terorismem*“ jedná se spíše o politické označení, než o právní pojem. Dle mého názoru není možné podřazovat trestné činy pod MHP, ať už z praktického, tak z ideologického hlediska. To ovšem nevylučuje možnost přeměny odvetných akcí na některý z ozbrojených konfliktů, pokud budou naplněny podmínky, o kterých jsme v této práci hovořili.

6. Závěr

Cílem této práce bylo přiblížit složitost typologie ozbrojených konfliktů a poukázat na nedostatečnou jednoduchost dichotomie na MOK a VOK, která popírá skutečnou povahu moderních konfliktů a nereflktuje realitu při aplikaci práva. V této práci jsem se především pokusila poskytnout přehledný soupis všech ozbrojených konfliktů, které můžeme v moderní literatuře najít. Snažila jsem se zaměřit na problematické části typologie, a to jak u již známých typů konfliktů, tak u ne zcela běžných v právní teorii. V této práci jsem nejen poskytla informace sesbírané z vědeckých zdrojů, ale také jsem zde sdělila svůj subjektivní názor na jednotlivé problémy či jsem poskytla objektivní pro a proti u jednotlivých řešení.

Taxonomie ozbrojených konfliktu je stále aktuálním tématem MHP, ačkoliv zde v posledních letech byla určitá snaha o stírání rozdílů mezi MOK a VOK prostřednictvím mezinárodních obyčejů, tyto odlišnosti přetrvávají dodnes. A to především díky právní materii, kdy téměř 600 článků ŽÚ a všechny smlouvy haagského práva se týkají MOK, zatímco pro VOK je použitelný pouze společný článek 3 a Protokol II.²²⁸ Tato nevyrovnanost způsobuje dalekosáhlé následky v postavení stran a jejich legitimacy, ale také ochrany civilistů.²²⁹ Dále taky způsobuje propast mezi válečnými zločiny v MOK a VOK²³⁰ a popírá existenci okupace ve VOK.²³¹ A takových anomálií bychom mohli najít nespočet. Jedná se o nedokonalost právního systému, kdy rozlišování dvou právních režimů ne vždy dává smysl. Jeden příklad za všechny je nelogičnost ochrany bojovníků, kdy ve VOK jsou chráněni před mučením, ale nikoliv před popravou.²³² Konečná změna takového přístupu je možná jen prostřednictvím úmluv, popřípadě jednotné soudní praxe, to ale přes neochotu státu nebude možné. Nicméně mnoho komentátorů podporuje nerespektování dichotomie, jakožto neudržitelného rozdělení v moderním světě.

Můžeme argumentovat tím, že použití právní úpravy MOK nedělá ze samotného konfliktu automaticky MOK, jak jsme si ukázali u zmezinárodnělých konfliktů, stejně použitím práva VOK nelze předpokládat okamžitě VOK, jako u zvnitrostátnělých konfliktů. Klasifikace konfliktu a identifikace právních pravidel se vždy nerovnájí.²³³ Toto je ale pouze chyba zkosnatělého dělení. Tyto dva právní režimy, tak jak je dnes známe, budeme bohužel muset užívat v situacích, do kterých úplně nezapadají, a to dokud nebudou přijata jednotná pravidla pro všechny konflikty.

²²⁸ STEWART. *Towards a single definition...*, 319 s.

²²⁹ MILANOVIC, HADZI-VIDANOVIC. *A Taxonomy of Armed Conflict...*, 51 s.

²³⁰ BARTELS. *The Classification of Armed Conflicts...*, kap. 5.

²³¹ KOLB, HYDE. *An Introduction to the International Law...*, 69 s.

²³² STEWART. *Towards a single definition...*, 321 s.

²³³ BARTELS. *The Classification of Armed Conflicts...*, kap. 4.2.1.

Docházím tak k závěru, že taxonomie ozbrojených konfliktů je a v budoucnu stále bude aktuálním tématem, a to dokud nebudou setřeny tyto rozdíly v aplikaci práva. V úvodu jsme si podávali otázku, zda je tento systém vhodný v právní praxi či zda nás tolikrát zmiňovaná dichotomie omezuje. Myslím, že jsme si v této práci na tuto otázku odpověděli několikrát. Současné moderní konflikty jsou neustále rozvíjejícím se prostředím, na které by právo mělo reagovat. To se ale bohužel v současnosti neděje. Tato práce nám ukázala nespočet úskalí staromódního dělení na buď, anebo. Ale ukázala nám i situace, kdy můžeme s touto dichotomií pracovat. Dle mého názoru, nám tak vycházejí dvě možnosti řešení tohoto problému.

Prvním je reflektování všech typů konfliktů, které jsme si zde popsali, a určit u každého typu právní pravidla, kterým se bude řídit, což přiznávám je pravděpodobně nemožné, neboť i v každé jednotlivé kategorii jsou konflikty různé povahy, a jistě jich bude v budoucnu přibývat vzhledem k technologickému vývoji a modernizaci způsobů vedení boje.

Druhým je setřít všechny rozdíly mezi kategoriemi a lépe definovat samotný ozbrojený konflikt, k čemuž státy zaujímají negativní postoj z důvodu obavy o ohrožení suverenity státu. Pokud ani jedno řešení nebude možné, domnívám se, že je v současné době vhodné respektovat zavedený systém, ale neopomínat nově se vyvíjející kategorie konfliktů a podporovat odbornou diskusi týkající se užití práva na takové moderní konflikty.

Závěrem doufám, že tato práce splnila svůj účel ve zpřehlednění problematiky ozbrojených konfliktů, které jsou v literatuře koncepčně nejednotné. Doufám, že tato práce poukázala na nedostatky právního pojetí ozbrojených konfliktů, ale zároveň předvedla, že i pomocí výkladu můžeme v takovém systému docházet k logickým závěrům v kategorizaci konfliktů. A nakonec doufám, že tato práce bude mít především přínos do porozumění této problematiky a zájmu o tuto problematiku, a to především u studentů práva, ale i u širší veřejnosti, neboť jsem tuto práci psala, tak aby jí porozuměl každý, bez obsírnějších znalostí z oblasti MHP. Snad tato práce bude otvírat další otázky u jednotlivých typů konfliktů, které mohou podpořit další veřejnou rozpravu a výzkum.

Seznam použité literatury a internetových zdrojů

Literatura

- BAJGAR, Jiří a kol. *Haagské úmluvy v systému mezinárodního humanitárního práva. Díl. 2. 1.* vydání. Praha: Správa sociálního řízení FMO, 1993, 259 s.
- BÍLKOVÁ, Veronika, ed. a JUKL, Marek, ed. *Mezinárodní humanitární právo: odpovědi na vaše otázky.* Praha: Český červený kříž, 2009. 41 s.
- BÍLKOVÁ, Veronika. *Úprava vnitrostátních ozbrojených konfliktů v mezinárodním humanitárním právu.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, Beroun, 2007, 333 s. *Prameny a nové proudy právní vědy*; no. 37.
- DAVID, Vladislav, SLADKÝ, Pavel, ZBOŘIL, František a kol. *Mezinárodní právo veřejné s kauzistikou.* 1. vydání. Praha: Leges, 2008, 427 s.
- DE MULINEN, Frédéric. *Příručka práva ozbrojeného konfliktu pro ozbrojené síly.* Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha spolu s Českým červeným křížem, 2017, 230 s
- DITRICHOVÁ, Petra, JUKL, Marek. *Základní prameny mezinárodního humanitárního práva.* Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, 2017, 271 s.
- FAIX, Martin. *Law of armed conflict and use of force. Part two, Limiting the effects of war: international law of armed conflict.* 1 vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013, 209 s.
- FUCHS, Jiří. *Mezinárodní humanitární právo.* 1. vydání. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informací a služeb, 2007, 230 s.
- FUCHS, Jiří. Terorismus nebo válka? In: ONDŘEJ, Jan, ŠTURMA, Pavel (eds.) *Bezpečnost organizací, mezinárodní bezpečnost a mezinárodní humanitární právo: sborník mezinárodní konference.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ediční středisko v nakl. IFEC, 2008, s. 267-275.
- IBL, Petr. Mezinárodní terorismus. In: ONDŘEJ, Jan, ŠTURMA, Pavel (eds.) *Bezpečnost organizací, mezinárodní bezpečnost a mezinárodní humanitární právo: sborník mezinárodní konference.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ediční středisko v nakl. IFEC, 2008, s.156-168.
- JUKL, Marek. *Ženevské úmluvy obyčejné a zásady humanitárního práva (stručný přehled).* 1. vydání. Praha: Červený kříž, 2020, 160 s.
- MALENOVSKÝ, Jiří. *Mezinárodní právo veřejné – obecná část – a poměr ke jiným právním systémům.* 7. upravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova Univerzita, 2020, 395 s.

- ONDŘEJ, Jan, ŠTURMA, Pavel, BÍLKOVÁ, Veronika, JÍLEK, Dalibor a kol. *Mezinárodní humanitární právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 536 s.

Internetové zdroje

- BARTELS, Rogier. The Classification of Armed Conflicts by International Criminal Courts and Tribunals. *International Criminal Law Review* [online], 2020, roč. 20, č. 4, s. 595–668 [cit. 30. ledna 2023]. Dostupné z: <https://brill.com/view/journals/icla/icla-overview.xml>.
- BELLAL, Annyssa (ed.). *The War Report: Armed Conflicts in 2017* [online]. Geneva: Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights, 2018. Dostupné z: <https://www.geneva-academy.ch/joomlatools-files/docman-files/The%20War%20Report%202017.pdf>
- CUYCKENS, Hanne. Is Israel Still an Occupying Power in Gaza? *Netherlands International Law Review* [online], 2016 roč. 63, s. 275–295 [cit. 23. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s40802-016-0070-1>.
- DAPO, Akande. Classification of Armed Conflicts: Relevant Legal Concepts. In: WILMSHURST, Elizabeth (ed), *International Law and the Classification of Conflicts, chapter 3*. Oxford: Oxford University Press, 2012, 568 s. Legal Studies Research Paper [online databáze], 2012, č. 50 [cit. 1. února 2022]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2132573>.
- DECOEUR, Henri. Avoiding Strict Liability in Mixed Conflicts: A Subjectivist Approach to the Contextual Element of War Crimes. *International Criminal Law Review* [online] 2013, roč. 13, č. 2, s. 473–492, [cit. 12. ledna 2023]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2095614>.
- DRAPER, Colonel. Humanitarian Law and Internal Armed Conflicts. *Ga. J. Int'l & Compar. L.* [online], 1983, roč. 13, zvláštní číslo, s. 253–277 [cit. 30. ledna 2023]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.uga.edu/gjicl/>.
- European Asylum Support Office. *Syria Actors – Country of Origin Information Report* [online]. Brusel: EASO, 2019. Dostupné z: <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/easo-coi-report-syria-actors.pdf>.
- FERRARO Tristan. Determining the beginning and end of an occupation under international humanitarian law. *International Review of the Red Cross* [online], 2012, roč. 94, č. 885, s. 133-163 [cit. 25. února 2022]. Dostupné z: [https://www.rulac.org/assets/downloads/Ferraro -
Beginning and end of occupation.pdf](https://www.rulac.org/assets/downloads/Ferraro_-_Beginning_and_end_of_occupation.pdf).

- GLEDITSCH, Nils Petter a kol. Armed Conflict 1946–2001: A New Dataset. *Journal of Peace Research* [online], 2002, roč. 39, č. 5, s. 615–637 [cit. 30. ledna 2022]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/home/jpr>.
- GREENWOOD, Christopher. Development of International Humanitarian Law by the ICTY. *Max Planck Yearbook of UN Law* [online], 1998, roč. 2, č. 1, s. 97–140 [cit. 30. ledna 2023]. Dostupné z: https://www.mpil.de/files/pdf2/mpunyb_greenwood_2.pdf.
- HIGGINS, Noelle. The Application of International Humanitarian Law to Wars of National Liberation [online]. *Journal of Humanitarian Assistance*, 2004. Dostupné z: <https://sites.tufts.edu/jha/files/2011/04/a132.pdf>.
- Informační centrum OSN v Praze. *Fakta a čísla OSN: základní údaje o Organizaci spojených národů*. Praha: Informační centrum OSN, 2005, 297 s. Dostupné z: <https://osn.cz/wp-content/uploads/2022/08/fakta-osn-2005-web.pdf>.
- JENSEN, Eric. Applying a Sovereign Agency Theory of the Law of Armed Conflict. *Chicago Journal of International Law* [online], 2012, roč. 12, č. 2, s. 685–727 [cit. 30. ledna 2023]. Dostupné z: <https://chicagounbound.uchicago.edu/cjil/>.
- KOLB, Robert, HYDE, Richard. *An Introduction to the International Law of Armed Conflicts*. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing, 2008, 376 s. Dostupné z: <http://www.derechoshumanos.unlp.edu.ar/assets/files/documentos/an-introduction-to-the-international-law-of-armed-conflicts.pdf>.
- LAUB, Zachary, ROBINSON, Kali. *What Is Hamas?* [online]. cfr.org, 17. srpna 2021 [cit. 23 listopadu 2022]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/backgrounder/what-hamas>.
- LUBELL, Noam. What Does IHL Regulate and is the Current Armed Conflict Classification Adequate? *Proceedings of the Bruges Colloquium: Scope of Application of International Humanitarian Law* [online databáze], 2012, č. 44, s. 17-24 [cit. 6. února 2022]. Dostupné z: <https://www.coe-icrc.eu/en/previous-editions>.
- MAČÁK, Kubo. *Symposium: Internationalized Armed Conflicts—Four Concluding Thoughts* [online]. OpinioJuris.org, 23. ledna 2019 [cit. 12 ledna 2023]. Dostupné z: <http://opiniojuris.org/2019/01/23/symposium-internationalized-armed-conflicts-four-concluding-thoughts/>.
- MÉGRET Frédéric. ‘War’? Legal Semantics and the Move to Violence. *European Journal of International Law* [online], 2002, roč. 13, č. 2, s. 361–399, [cit. 29. ledna 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/ejil/13.2.361>.

- MERON, Theodor. *The Humanization of International Law*. Součástí série The Hague Academy of International Law Monographs, roč. 3. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2006, 551 s. Dostupné z: <https://www.corteidh.or.cr/tablas/r32567.pdf>.
- Mezinárodní výbor Červeného kříže. *International Humanitarian Law and the challenges of contemporary armed conflicts – Recommitting To Protection In Armed Conflict On The 70th Anniversary Of The Geneva Conventions – report*. Ženeva: 33. mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce, 2019. Dostupné z: https://rcrcconference.org/app/uploads/2019/10/33IC-IHL-Challenges-report_EN.pdf.
- Mezinárodní výbor Červeného kříže. *International humanitarian law and the challenges of contemporary armed conflicts – report*. Ženeva: 32. mezinárodní konference Červeného kříže a Červeného půlměsíce, 2015. Dostupné z: <https://www.justsecurity.org/wp-content/uploads/2015/11/2015-ICRC-Report-IHL-and-Challenges-of-Armed-Conflicts.pdf>.
- Mezinárodní výbor Červeného kříže. *How is the Term "Armed Conflict" Defined in International Humanitarian Law?* – 2008 opinion paper [online]. Dostupné z: <https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/opinion-paper-armed-conflict.pdf>.
- Mezinárodní výbor Červeného kříže. *Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I), 8 June 1977 – Commentary of 1987* [online]. Ženeva: MVČK, 1987. Dostupné z: <https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/1a13044f3bbb5b8ec12563fb0066f226/7125d4cbd57a70ddc12563cd0042f793>.
- MILANOVIC, Marko, HADZI-VIDANOVIC, Vidan. *A Taxonomy of Armed Conflict*. In: WHITE, Nigel, HENDERSON, Christian (eds.). *Research handbook on international conflict and security law*. Edward Elgar Publishing, 2012, 1-52 s. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1988915>.
- MILANOVIC, Marco. End of IHL Application. *Proceedings of the Bruges Colloquium: Scope of Application of International Humanitarian Law* [online databáze], 2012, č. 44, s. 83-94 [cit. 25. února 2022]. Dostupné z: <https://www.coe-icrc.eu/en/previous-editions>.
- MILANOVIC, Marco. *European Court Decides that Israel Is Not Occupying Gaza* [online]. EJILtalk.org, 17. června 2015 [cit. 23. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/european-court-decides-that-israel-is-not-occupying-gaza/>.

- MILANOVIC, Marco. *The ICRC's Position on a Functional Approach to Occupation* [online]. EJILtalk.org, 18. listopadu 2015 [cit. 23. listopadu 2022]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/the-icrcs-position-on-a-functional-approach-to-occupation/>.
- MILANOVIC, Marko. *What Exactly Internationalizes an Internal Armed Conflict?* [online]. EJILtalk.org, 7. 5. 2010 [cit. 12. ledna 2023]. Dostupné z: <https://www.ejiltalk.org/what-exactly-internationalizes-an-internal-armed-conflict/>.
- NIKOLIC, Jelena, MAURICE, Thomas de Saint, FERRARO, Tristan. *Aggregated intensity: classifying coalitions of non-State armed groups* [online]. blogs.icrc.org/law-and-policy/, 7. října 2020 [cit. 25. října 2022]. Dostupné z: <https://blogs.icrc.org/law-and-policy/2020/10/07/aggregated-intensity-classifying-coalitions-non-state-armed-groups/>.
- O'CONNELL, Mary Ellen. Defining Armed Conflict. *Journal of Conflict Security Law*, roč. 13, č. 3, s. 393-400. Notre Dame Legal Studies Paper č. 09-09 [cit. 30. ledna 2022]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1392211>
- SCHINDLER, Dietrich. International humanitarian law and internationalized internal armed conflicts. *International Review of the Red Cross* [online], 1982, roč. 22, č. 230, s. 255-264 [cit. 12. ledna 2023]. Dostupné z: <https://international-review.icrc.org/sites/default/files/S0020860400068388a.pdf>.
- SCHÖNDORF, Roy. Extra-State Armed Conflicts: Is There a Need for a New Legal Regime? *N.Y.U. J. Int'l. L. & Pol.* [online], 2004, roč. 37, č. 1, s. 1-78 [cit. 30. ledna 2023]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=644821>.
- SIVAKUMARAN, Sandesh. Re-envisaging the International Law of Internal Armed Conflict. *European Journal of International Law* [online], 2011, roč. 22, č. 1, s. 219–264 [cit. 1. února 2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/ejil/chq083>.
- SIVAKUMARAN, Sandesh. *The Law of Non-International Armed Conflict*. 1. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2012, 657 s. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=AioZHADQBesC&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>.
- SOLLENBERG, Margareta, WALLENSTEEN, Peter. Major armed conflicts. In: Stockholm International Peace Research Institute. *SIPRI Yearbook 1997: Armaments, Disarmament and International Security*. New York: Oxford University Press, 1997, s. 17-22. Dostupné z: <https://www.sipri.org/sites/default/files/SIPRI%20Yearbook%201997.pdf>.
- STEWART, James. Towards a single definition of armed conflict in international humanitarian law: A critique of internationalized armed conflict. *International Review of the*

- Red Cross* [online], 2003, roč. 85, č. 850, s. 313-350 [cit. 12. ledna 2023]. Dostupné z: <https://international-review.icrc.org/sites/default/files/S0035336100115199a.pdf>.
- VITE, Sylvain. Typology of armed conflicts in international humanitarian law: legal concepts and actual situations. *International review of the Red Cross* [online], 2009, roč. 91, č. 873, s. 69-94 [cit. 25. února 2022]. Dostupné z: <https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/irrc-873-vite.pdf>.
 - WHITELAW, Ian. Internationalisation of Non-international Armed Conflict. *Perth International Law Journal* [online] 2013, roč. 1, s. 30–41, [cit. 12. ledna 2023]. Dostupné z: <https://www.perthilj.com/volumeone>.
 - *Zpráva Komise Valné hromadě o práci jejího 63. zasedání. Yearbook of the International Law Commission, 2011, vol. II, Part Two*. New York a Ženeva: United Nation Publication, 2018. Dostupné z: https://legal.un.org/ilc/publications/yearbooks/english/ilc_2011_v2_p2.pdf.
 - 68. Valné shromáždění OSN, Třetí výbor, 40. setkání (AM). *Self-Determination Integral to Basic Human Rights, Fundamental Freedoms, Third Committee Told as It Concludes General Discussion* [online]. New York: Department of Public Information – News and Media Division, 2013. Dostupné z: <https://www.un.org/press/en/2013/gashc4085.doc.htm>.

Komentáře

- Mezinárodní výbor Červeného kříže. *Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I)*, 8 June 1977 – *Commentary of 1987* [online]. Ženeva: MVČK, 1987. Dostupné z: <https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/1a13044f3bbb5b8ec12563fb0066f226/7125d4cbd57a70ddc12563cd0042f793>.
- PICTET, Jean (ed.). *Commentary on The Geneva Conventions of 12 August 1949, Vol. I: Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field*. Komentář. Ženeva: ICRC, 1952, 466 s. Dostupné z: https://tile.loc.gov/storage-services/service/l1/lmlp/GC_1949-I/GC_1949-I.pdf.
- PICTET, Jean (ed.). *Commentary on The Geneva Conventions of 12 August 1949, Vol. III: Geneva Convention Relative to the Treatment of Prisoners of War*. Komentář. Ženeva: ICRC, 1960, 764 s. Dostupné z: https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/GC_1949-III.pdf.
- PICTET, Jean (ed.). *Commentary on The Geneva Conventions of 12 August 1949, Vol. IV: Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War*. Komentář. Ženeva: ICRC, 1958, 660 s. Dostupné z: https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/GC_1949-IV.pdf.

Soudní rozhodnutí

- Soudní rozhodnutí soudního senátu ICTY ze dne 3. 3. 2000, *Prosecutor v Blaškić*, č. IT-95-14-T. Prohlášení soudce Shahabuddeena.
- Zpráva Meziamerická komise pro lidská práva ze dne 6. 12. 1997, *Juan Carlos Abella v. Argentina*, zpráva č. 55/1997 pro případ 11.137, *OEA/Ser.L/V/II.98 doc. 6*.
- Soudní rozhodnutí soudního senátu č. II ICTY, ze dne 10. 7. 2008, *Prosecutor v. Ljube Bošković a Johan Tarčulovski*, č. IT-04-82-T.
- Rozhodnutí soudní komory ICTY o návrhu na zprošťující rozsudek ze dne 16. 6. 2004, *Prosecutor v. Milosevic*, č. IT-02-54-T.
- Rozhodnutí soudního senátu ICTY o obžalobě ze dne 31. 3. 2003, *Prosecution v. Naletilić & Martinović*, č. IT-98-34-T.
- Rozsudek Mezinárodního vojenského tribunálu pro proces s německými hlavními válečnými zločinci v Norimberku ze dne 1. 10. 1946, *Norimberský tribunál proti Göringovi a dalším*. Publikováno ve Sborníku Mezinárodního vojenského tribunálu zasedajícího v Norimberku.
- Soudní rozhodnutí soudního senátu č. II ICTY, ze dne 30. 11. 2005, *Prosecutor v. Limaj*, č. IT-03-66-T.
- Rozsudek Mezinárodního soudního dvora (ICJ) ze dne 27. 6. 1986, *Vojenské a polovojenské aktivity v Nikaragui a proti Nikaragui*. Merits, Judgment. I.C.J. Reports 1986.
- Rozhodnutí odvolacího senátu ICTY o návrhu na obranu k předběžnému odvolání o příslušnosti ze dne 2. 10. 1995, *Prosecution v. Duško Tadić*, č. IT-94-1-AR72.
- Rozhodnutí o obranném návrhu pro mezitímní odvolání v jurisdikci senátu ICTY ze dne 2. 8. 1995, *Prosecution v. Duško Tadić*.
- Rozhodnutí odvolacího senátu ICTY ze dne 15. 7. 1999, *Prosecution v. Duško Tadić*, č. IT-94-1-A.

Právní předpisy

- Úmluva o *počátku nepřátelství* z 18. října 1907 z Haagu.
- Úmluva (IV) o *zákonech a obyčejích pozemní války* a její příloha: Pravidla respektující zákony a zvyky pozemní války z 18 října 1907 Haag.
- Montevidejská konvence o právech a povinnostech států z 26. prosince 1933 Montevideo.
- IV. Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války z 12. srpna 1949.
- I. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli ze dne 12. srpna 1949
- I. Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. 8. 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů,
- II. Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. 8. 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter.
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 84/2009 Sb. m. s., o sjednání Římského statutu Mezinárodního trestního soudu, čl. 8 odst. 2 písm. f).
- Úmluva o ochraně kulturních statků v případě ozbrojeného konfliktu z 14. května 1954, Haag.

Shrnutí

Tato diplomová práce na téma „*Problematika klasifikace ozbrojených konfliktů v současném mezinárodním právu*“ poskytuje přehled všech kategorií ozbrojených konfliktů v moderní literatuře. Tato práce se snaží dopodrobna přiblížit jednotlivé problémy spojené s klasifikací konfliktů. Věnuje se klasickému dělení na mezinárodní a vnitrostátní konflikt, kdy především upozorňuje na úskalí těchto kategorií při aplikaci na konkrétní situace, a dále přibližuje novodobé konflikty, které jsou často opomíjeny v právní jurisprudenci.

Hlavní podstatou této práce, mimo zpřehlednění problematiky ozbrojených konfliktů, je poukázat na nedostatečnost dichotomie v této klasifikaci, tj. dělení pouze na mezinárodní a vnitrostátní konflikty, a vyzdvihnout problémy, které v souvislosti s tím nastávají. Tato práce tak kritizuje takové dělení, ale zároveň se snaží poskytnout možná řešení takových problémů, popřípadě poskytuje více řešení a poukazuje na jejich výhody a nevýhody.

Tato práce je rozdělena do šesti kapitol, přičemž první a šestá jsou úvodem a závěrem, ve kterých tato práce nastiňuje problematiku z obecného hlediska. Další kapitoly potom dopodrobna popisují jednotlivé typy konfliktů, přičemž tato práce používá reálné případy z praxe jako demonstraci jednotlivých problémů, které nastávají při kvalifikaci.

Ve druhé kapitole zaměřuje na definici právního pojmu – ozbrojený konflikt, která je esenciální k pochopení klasifikace konfliktů a poskytuje nám indicie k určování jednotlivých typů konfliktů.

Třetí kapitola popisuje mezinárodní ozbrojený konflikt, a ten dále dělí na mezistátní konflikt, okupaci a boje za národní osvobození.

Ve čtvrté kapitole se zabývá vnitrostátním ozbrojeným konfliktem, u kterého především posuzuje jeho definici podle různých mezinárodních úmluv, poskytuje jeho znaky a určuje jeho hranice.

Pátá kapitola je pak věnována konfliktům vymykajícím se stanovené dichotomii a zabývá se konflikty jako je kontrola území bez vojenské přítomnosti, zmezinárodnělý konflikt, zvnitrostátnělý konflikt, vnitrostátní konflikt probíhající na území několika států a mezinárodnímu terorismus v ozbrojených konfliktech. V této kapitole se nejšereji věnuje právě zmezinárodnělým konfliktům, ve kterých panuje největší koncepční nejednotnost.

Cílem autora této práce bylo poskytnutí přehledu ozbrojených konfliktů ve stále se měnícím moderním světě, a to způsobem který bude snadný k pochopení a koncepčně jednotný, a dále podpory odborné diskuse o konkrétních problémech klasifikace jednotlivých konfliktu v rámci mezinárodního humanitárního práva.

Summary

This thesis of the topic "*Problems of classification of armed conflicts in contemporary international law*" provides an overview of all categories of armed conflicts in modern literature. This thesis tries to describe in detail the individual problems associated with the classification of conflicts. It deals with the traditional division into international and non-international conflict, where it mainly points out the difficulties of these categories and simultaneously it applies those problems to specific situations, it also further defines modern conflicts, which are often neglected in legal jurisprudence.

The main essence of this work, apart from clarifying the issue of armed conflicts, is to point out the inadequacy of the dichotomy in this classification, i.e. the division into only international and non-international conflicts, and to highlight the problems that arise in connection with it. This work thus criticizes such a division, but at the same time tries to provide possible solutions to such problems, possibly providing more solutions and pointing out their advantages and disadvantages.

This thesis is divided into six chapters, with the first and sixth being the introduction and conclusion, in which this thesis outlines the issue from a general point of view. The next chapters then describe individual types of conflicts in detail. Concurrently it uses real cases as a demonstration of individual problems that occur during qualification.

In the second chapter, it focuses on the definition of the legal term - armed conflict, which is essential for understanding the classification of conflicts and provides us with clues to determine individual types of conflicts.

The third chapter describes the international armed conflict, and further divides it into interstate conflict, occupation and self-determination conflicts of national liberation.

In the fourth chapter, it deals with the non-international armed conflict, in which it mainly identifies its definition according to various international conventions, provides its elements and determines its thresholds.

The fifth chapter is then devoted to conflicts beyond this established dichotomy and deals with conflicts such as control of a territory without military presence on the ground, internationalized conflict, nationalized conflict, non-international armed conflicts taking place on the territory of several states and international terrorism in armed conflicts. This chapter deals more broadly with internationalized conflicts, in which is the most significant conceptual inconsistency.

The goal of the author of this thesis was to provide an overview of armed conflicts in the ever-changing modern world, in a way that is easy to understand and conceptually uniform, and to support discussion on the specific problems of classifying individual conflicts within the framework of international humanitarian law.

Klíčová slova

mezinárodní humanitární právo, klasifikace, ozbrojený konflikt, mezinárodní ozbrojený konflikt, nemezinárodní ozbrojený konflikt, internacionalizovaný ozbrojený konflikt, mezinárodní terorismus, válka, okupace, moderní ozbrojené konflikty

Keywords

international humanitarian law, classification, armed conflict, international armed conflict, non-international armed conflict, internationalized armed conflict, international terrorism, war, occupation, modern armed conflicts